

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— francoi

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nru 1 a

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschisă costă șirul 20 Cl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Funcționarii români ai statului ungar

În lupta ce-o ducem de atâtea decenii pentru câștigarea tuturor drepturilor, ce ni-se cuvin și nouă românilor, cari încă formăm o națiune alcătuitoare a statului în care trăim, noi cerem la toate ocaziile, și cu tot dreptul, românizarea administrației în părțile țării locuite de români. Ni-se răspunde că aceasta nu se poate face; nu din vina lor a guvernelor ungurești, ci din vina noastră, fiindcă nu există în întreaga Ungaria atâți funcționari români, încât să poți ocupa cu ei măcar oficiile de stat într'un singur comitat românesc.

Răspunsul acesta este în același timp și o batjocură și o cursă; o batjocură, fiindcă nu din vina noastră ci din vina politicii de stat ungurești nu putem ajunge să avem un număr mai mare de funcționari români; și o cursă, fiindcă guvernul ar vedea bucuros creșterea numărului funcționarilor români, dar nu ca să-i numiască în ținuturile locuite de noi, ci ca să ni-i poată răpi mai sigur așezându-i în locurile locuite de maghiari, cari se vor îngriji apoi de maghiarizarea lor cu ajutorul tuturor mijloacelor sociale, cari înfrâng dela o vreme rezistența sufletelor rămase fără sprijin într'o mare de străini.

De aceea voim să explicăm odată, de ce sunt atât de puțini funcționari români și de ce am comite noi o mare greșală, dacă am conlucra prin indemnurile noastre la creșterea numărului lor, cum facem din toate puterile când e vorba de industriașii

și meșteșugarii români, pe cari îi știm mai la adăpost în fața puterii statului, nouă atât de puțin prietinoasă.

În preajma alegerii unei cariere, tinerii români trebuie să se gândească, că intrând în funcții de stat, ei vor ajunge într'o situație, când, îndărătul lor nemaiavăd calea deschisă, nici *altă* cale deschisă înainte, vor fi întrebuințați de atotputernicele guverne ungurești, întocmai cum sunt întrebuințați boii de jug. Ei vor trage la carul statului și vor tăcea... de frica penzionărilor prea timpurii, de frica permutărilor, al căror adevărat motiv este numai pedeapsa din senin și sărăcirea intenționată a funcționarului rob, de frica șicanelor, la cari îi vor supune superiorii de altă naționalitate.

Vor trage ca boii în jug și-și vor rumega lefșoara, ce abia le-ajunge să-și crească copiii la școli ungurești, unde sunt *siliți* să-și dea... de frica penzionării și a permutării și a șicanelor. Vor trage în jug și vor suferi, după ce, robiți astfel sufleteste prin cele mai imorale mijloace inchiuzitorice, își vor fi uitat de mult, că au și ei două puternice coarne; cu cari deci *nu* vor împunge, cum nu împunge nici boul, când îl bate stăpânul, pe drept, ori de cele mai multeori pe nedrept.

Dar atunci se mai poate mira cineva, că noi *nu* ne-am pierdut până într'atâta conștiința de oameni, încă neîndobitociți, încât înțelegem să ne temem de oficiile

danaice ale statului în care trăim? Dacă tinerii români știu de mai înainte, că, ajungând funcționari de stat dependenți de ministere, ei nu-și vor mai putea întrebuința puterile și în folosul neamului lor, ci că în toată viața lor vor ajutara numai mărirea și întărirea unui neam străin de al nostru, ajuns însă să ne stăpânească, cum singuri o recunosc fără pic de rușine chiar și în scrierile lor de istorie, ce ar fi să se cheme știință; atunci de ce se mai miră ungurii, că sunt atât de puțini funcționari români? Ori îi doare *mândria* noastră, că *nu* voim să le liferăm an de an anumite cantități de îngrășăminte pentru societatea lor prea slabă, decât să poată susține singură din puterile proprii organizația modernă a unui stat, în care-și reclamă drepturile ce li-se cuvin și celelalte neamuri, cari-l alcătuiesc?

Dacă împrejurările acestea vor dăinui și mai departe, chestiunea funcționarilor români din Ungaria se va putea deslega numai într'un mod cu totul neomenesc, — dacă e vorba să o deslegăm în favorul nostru.

Presupunem adecă, că toți funcționarii de stat români sunt funcționari de model, cărora nu li-s'ar putea găsi nici o greșală în împlinirea datoriei lor, că prin urmare pe nici unul nu l-ar putea ajunge penzionarea cu de-a sila ori excluderea din serviciu în urma unei anchete, care a stabilit vinovăția lui. De un astfel de funcționare se va teme chiar și șeful, care în conștiința inferiorității sale, nu va îndrăzni deci să șicaneze pe subalternul său, cu tot felul de lucruri și invenții copilărești.

Ai văzut Veneția?

Trad. din nemțește de Ecat. Pitig

— Urmare. —

Lui Krautwurst îi selipeau ochii de bucurie. Chipul lui luă iar veritabila înfățișare a rentierului berlinez, ce se aseamănă mai de aproape cu forma globului. Mai adineauri, — adecă în urma ocupației sale linguistice, devenise ceva cam lungăreț. Că nu mai avea lipsă să 'nvețe cuvinte, asta era de neprețuit. Ar fi cinstit pe gentilul stirian, de s'ar fi aflat buffet în tren. Așa, însă îi scutură, mâna încântat și strigă:

„Ce spui! E cu puțință? Deci fără *dictionair de pochet*“

„Fără“ — vru să 'ntărească stirianul dar Krautwurst îi tăia vorba răsufând ușurat: „Asta-i extraordinar de charmant.“

Tânărul șiret își petrecea de minune, văzând efectul ce-l făcuse asupra bătrânului sfatul său păcălitor.

Asta căpătase — acum poftă de vorbă, căuta 'n dreapta și 'n stânga prin fereastră, îl înveselea natura, oamenii și adresa tovarășului său sute de întrebări asupra Veneției. Austriacul își zicea 'n gândul său c'a săvârșit o faptă bună cruțând pe bietul bătrân de studiul deșert al unei colecții *alfabetice* de cuvinte, prin care și de altcum n'ar putea ajunge nici odată să cunoască limba. Krautwurst întrebă cum stă 'n Veneția cu aventurile.

„O, de acestea câte poțesteți, mai ales alta ca străin...“ — răspuse tânărul.

„Cum, încă și la anii mei?“ — întrebă sfios rentierul.

„Ah — astfel de aventuri înțelegi dta? Eu credeam, că vrei să zici de bandiți.“

„Doamne ferește!“ — protestă Krautwurst cu putere, „cu bandiții nu's prieten deloc. Ia ascultă, dragă, nu se găsec în Veneția trupe de apărare în contra acelor canalei?“

„Ho, ho!“ râse voinicul fiu al statului imperial — „poliția are destul de lucru cu pedepsirea crimelor comise; a preveni loviturile de pumnal ale ucigașilor ce pândesc, e cu neputință. Asta o poți face alta mai bine, ca bărbat.“

Berlinezul își luă iute șapca din cap și-și trecu mâna de mai multeori peste creștet. Dispoziția lui se spulberă dintr'odată, asemenea cântecului unui canar, când apare motanul în fața coliviei. Iluziile lui Krautwurst căzură c'o singură smuncire la zero grade. Jocul mușchilor feții și expresia erau acelea ale unui bolnav, când înghite picături amare. În sufletul său făcea acum aspre reproșuri picturului acelor frescuri pseudovenetiane, din muzeul din Berlin, pentru că-și uitase să desemneze și pe bandiți.

Stirianul nu-și mai lua ochii dela fața rentierului. La aparență indiferent, dar în ascuns râdea cu răutate. Amândoi tăcură un moment. Apoi se vede, că totuș i-a părut rău tânărului de martiriul sufletese, ce-l îndura bietul domn, căci luă cel

dintâi cuvântul: „D-voastră prea vedeți lucrurile în colorii închise. Cine nu caută cearta, rar o întâlnește.“

„Te-asigur“ — strigă Krautwurst fără zăbavă — „eu nu-s certăreț, urăsc orice scandal; revoluții și răboaie mi-s nesuferite — în astfel de timpuri scad chiriiile grozav, și eu sunt proprietar de case; nici nu-ți pot spune cât iubesc de mult ordinea și pacea“. Acestea le depănă cu tonul unui infrigurat.

„Cu atât mai puțin aveți atunci a vă teme“ — îl liniști austriacul.

„Întrebarea mea, cu privire la anumite aventuri“, urmă Krautwurst mai departe — „a fost o simplă glumă. Eu sunt un om de cincizeci de ani...“

„Căruia, însă nu-i dat atât“ — îl întrerupse celălalt, pe care iar îl apucase pofta de drăcii. „Pe lângă asta mai aveți și păr blond și după blonzi umbra nebune focoasele italiene, de oarece păr deschis e la ei așa o raritate, ca de pildă în Berlin șampania veritabilă. Venețianii cunosc patima femeilor și de aceea sunt grozav de geloși pe germanii blonzi indiferent de-s tineri, ori bătrâni.“

„Donerwetter!“ — hodorogi rentierul cu fruntea numai crețe — „dubitoc bătrân ce sunt, astea toate trebuia singur să le fi știut. Doar mai când era am văzut la teatrul curtei pe Othello. Acțiunea tot în Veneția se petrece, și Dingsda, ofițerul pe care a fost Othello așa de gelos, în adevăr tot blond era. Da, rău, maurul era negru, iar ofițerul cu tu

Guvernelor nu le-ar rămânea atunci decât un singur mijloc de asigurare: vor transfera pe bietul funcționar român dintr'un loc într'altul „în interesul serviciului”. Cu această formulă simplă, pusă în fruntea ordinului de permutare, ele vor ști acoperi totdeauna aziatica lor poftă de robire și de schingiuire a altora, căreia îi urmează pe odioasa față a învingătorului rânjetul tâlharului înarmat „până în dinți, care a putut ingenunchia pe un om fără arme.

Există o singură armă de apărare în contra acestei singure arme de atac, ce-ar mai rămânea guvernelor.

Odată biserica catolică pentru a se putea apăra și pentru a putea cuceri — a avut lipsă de o seamă de oameni, pe cari să nu-i lege de societatea omenească altceva decât doar condițiile de traiu ale trupului, cari se pot îndestuli la nevoie și numai cu un codru de pâne uscată. La ordinele celor mai mari stătea gata o oaste bine disciplinată de indivizi în desăvârșită independență de ceilalți oameni, în interesul căroră și contra căroră oameni deci ei puteau să-și întrebuinteze toate puterile, tot entuziasmul, toată mânia și ura lor fără considerare la nedreptățile și durerile cauzate de fanatismul lor religios. Această oaste a fost oastea lui Loyola, *iezuiții*.

Inchipuiți-vă, că fiecare funcționar român ar avea tăria sufletească, simțul de disciplină și conștiința scopului pentru care luptă, a iezuitului din veacurile de demult apuse. Inchipuiți-vă „că acest funcționar român ar aduce aceeaș supremă jertfă, ce se poate cere dela un om — și nu numai dela un bărbat — jertfă adusă bisericii și de iezuiții luptători. Că acest funcționar deci ar renunța pentru viața lui întregă la fericirea unei vieți familiare, cu nevastă și copii, ale căror mângăieri sunt tot atâtea picuri de divinitate în seaca viață de om. Că el în orice clipă își poate pacheta două geamantane și va pleca: azi la Szt-György, mâine la Fiume, apoi la Agram, de acolo la Szolnok, ori la Cașovia ori la Hust ori la Miskolcz și așa mai departe timp de 30 de ani, trimis fiind în 60 de locuri tot numai „în interesul serviciului”.

Și adevărat în „interesul serviciului”, fiindcă abia ajuns în noul oraș, două-trei gazete românești vin după el și încă în ziua când se prezintă mai întâi în birou, colegii lui cari s'au născut și vor muri în acelaș oraș unde sunt funcționari, înhoalbă ochii, și se căznesc să discificeze literile gazetelor, cari li se par că aduc a italienește ori franțuzește ori chiar a rusește. Iar la prânz ori în discuțiile particulare el va discuta cu ei chestia naționalităților din Ungaria în acelaș ton și cu aceeaș siguranță în glas și în argumentarea făcută în favorul neamului său asuprit, ca și cum ar fi vorba de scumpetea legumelor și a cărnii, lucruri pe cari le poate pricepe și cel mai îmbăcsit cap de funcționar al statului ungar.

Și după ce în felul acesta a înțeles el să-și facă datoria „în interesul serviciului”, pleacă după o jumătate de an la Szabadka, unde se găsește în fruntea oficiului un strănic maghiar, căruia i-l dă d. ministru în seamă cu preagrațioasa rugare să-i găsească vre-un cusur, vre-o greșală, ca să aibă motiv să-l pensioneze, pe care însă bietul maghiar, cu atâtea cusururi și atâtea greșeli, nu i le poate găsi. Și ministrul n'are încotro: el este silit să tolereze pe acest conștin naționalist și funcționar conștiincios, care se hrănește din munca sa, dar căruia presa ungurească și colegii unguri îi vor imputa că mânăncă „pâne ungurească” și ține cu valahii.

Dacă am ști, că *astfel* va fi vieța funcționarului român intrat în serviciul statului ungar, am avea motive îndestulătoare să indemnăm pe tinerii noștri să-și aleagă cariera de funcționar. Ei ar putea schimba în multe părți ale țării opinia publică și ar contribui cu propaganda lor la sosirea cu un ceas mai curând a acelor vremuri, când fiecare neam și fiecare individ va avea aceeaș drepturi în această țară, în care fierb astăzi patimile ascunse și ura mocnită.

Dar dacă ne gândim, că veacul iezuiților a trecut, că jertfa pentru ideal s'a îngropat de mult, că renunțarea la tihna personală în interesul asigurării unui neam întreg este astăzi în epoca individualismului

și egoismului o noțiune necunoscută, dacă ne gândim la toate acestea, atunci ni se pare, că niciodată nu s'ar putea răspunde statului, care ne îmbie azi cu oficii și cancelarii *ungurești*, mai potrivit decât cu vestitele vorbe latinești: *Timeo Danaos, et donaferentes*: ceeace vrea să zică în limba noastră politică: Să ne ferim de oficiile statului, tocmai fiindcă ni se îmbie și ne chiamă la ele... ca să ne prăpădească.

Demisia contelui Aehrenthal. Ziarul „Zeit” scrie următoarele: Pe la sfârșitul săptămânii trecute, contele Aehrenthal înainte de a fi călătorit la Semmering, s'a prezentat la M. Sa în audiență și și-a cerut demisiunea. M. Sa a luat la cunoștință cererea contelui Aehrenthal, motivată prin starea sănătății sale mult slăbită în ultimul timp și l-a determinat a nu-și părăsi postul până când delegațiunile nu se vor întruni din nou, rămânând la Semmering până la încheierea sesiunii delegațiilor.

Urmasul contelui Aehrenthal se vorbește a fi contele Berchthold Lipot, fost mare ambasador în Petersburg.

Din ce cauză au fost contramandate asentările? „*Fremdenblatt*” scrie: Comunicatele publicate în chestia contramandării asentărilor necesită din anumite cauze obiective și din altele de natură tehnică, au fost greșit interpretate.

Ziarul relevă apoi întreg istoricul chestiei și sfârșește articolul astfel: Contrar oricărei păreri se poate constata, că contramandarea asentărilor s'a făcut exclusiv din astfel de considerații, cari au rezultat din situația Austriei și cari în felul acesta și sunt motivate cum se cuvine. Dacă există o împrejurare cu privire la aceea, că amânarea peste termenul obicinuit a asentărilor poate avea urmări păgubitoare pe seama obligațiilor la asentare, depinde de factorii competenți, că prin rezolvirea grabnică în parlament a reformei militare să reducă în mod simțitor eventualele iregularități așteptate cu atâtea îngrijorare.

nica roșie blond. — Mă întorc din Triest îndărăt, mai bine mă lipsesc de toată „Veneția”.

„Na, na” — îl îmbună tovarășul de drum, „vedeți, eu încă am păr blond ș'am fost de două ori în Veneția, încă și mai departe și nu mi-s'a mai întâmplat nimic”.

„Să mulțumești lui Dumnezeu!” gesticula Krautwurst înfierbântat — „a fost o întâmplare norocoasă. Cine îmi garantează, că voi scăpa și eu așa ușor? — Și! crezi dta că-i vre-o plăcere să rătăcești prin locuri străine temându-ți pururi bietele oase? Eu, zău mă întorc”.

„Dar, domnia voastră ați uitat de câte frumuseți o să vă lipșiți. Superbele clădiri, mai întâi de toate interiorul domului San Marco — și unde începu tânărul să povestească despre măreția acestei biserici, cu atâtea însuflețire, încât lui Krautwurst i-se părea, că se află de fapt în lăuntru ei. El asculta cu gura căscată, fără a se mai gândi la tablourile din Berlin, cari, ce e drept îi ațâțaseră dorul de călătorie, dar, n'avea cea mai mică asemănare cu tot aceea în care povestind îl introducea gentilul său tovarăș. Când prelegerea se sfârși, Krautwurst plecă ochii în pământ rușinat. O roșată adâncă îi coloră obrazii strălucitori. Se gândea. Oare la ce? „Iat-o!” strigă deodată și sări în sus lovindu se cu capul de coperișul vagonului, așa de tare, încât recăzu pe bancă și de durere mai făcu încă o săritură. Amândouă mâinile și le încrucișă pe creștetul îndurerat. El băgă de seamă, că vecinii se'ntoarseră într'o parte, ca să-și as-

cundă un zâmbet, numai austriacul de vis-a-vis zise compătimitor: „Oh, domnul meu, vă doare?” „Nu-i nimic!” răsentea, cu mâinile încă tot deasupra capului, „așa'mi trebuie mie”. — Pythagoras n'a putut fi mai fericit de soluția dogmelor sale renumite, ca Krautwurst de inspirația sa.

„Cum, ce fel?” — întrebă celălalt curios. „Știi ce, îmi cumpăr în Triest o perucă neagră și așa scap de orice pericol”.

Stirianul, cu mare greutate își stăpâni râsul, când domnul cel corpulent îi șopti delicat secretul la ureche. „Uite ce ingenios!” fu singuru-i răspuns.

Ajunseră în Triest. Intre nesfârșite regrete, că trebuie să se despartă, zise Krautwurst tânărului, bun rămas; primi cu mulțumită urările de bine ale acestuia pentru călătorie mai departe și încheie cu rugăminte: „dacă treci vre-odată pe la Berlin, tinere, nu mă uita. Mă vei găsi ușor, în toată rezidența eu sunt singurul cu numele acesta.

Stirianul se închină și urcă într'o trăsură. Krautwurst căută un restaurant, apoi un frizer, a cărui calfă — un neamț — schimba cu stăpânul său fel și fel de semne și comentarii franțuzești, pe seama străinului ciudat, care cu podoaba de păr natural, venea să ceară o perucă, și încă una neagră ca pana corbului. Cu cât a plătit-o nu ne împoartă.

Rentierul călători — conform obiceiului său, dar nu se opri mult la nici o stație — cu vaporul, care pleca cel dintâiu spre Veneția, ș'aci

auzi, spre marea-i bucurie povestindu-se multe despre mărețul oraș. Mulți dintre pasageri făceau ca și el pentru întâia dată călătoria aceasta, iar căpitanul și matrozii răspundeau bucuros la întrebări, cu cari, desigur le dase la mii de inși informații până acum.

Cu deosebire interesa pe berlinezul nostru un mic roman, ce un ofițer de pe punte îl istorisea unui grup de curioși ce se adunaseră în jurul lui. Krautwurst nici una, nici două, se asocia și el. Povestirea era de așa fel, că oricine putea asculta. Pe el îl atrăsese mai întâiu împrejurarea, că Veneția forma scena acestei întâmplări.

Curând însă îl înlănțui și materia însăși și făcu să-i apară ținta dorită, ca un paradis, așa cum Mohamet îl făgăduia credincioșilor săi. Ofițerul începu:

„Palatul ducesei de Berry e cunoscut, ca unul dintre cele mai frumoase în Veneția. În preajma lui e o casă mai mică, dar de un gust neîntrecut încunjurată de grădini; aparține baronului austriac V., un tânăr dintr'o familie binevăzută și cu trecere mare.

Toată Veneția îl stimează și iubește ca pe un fiu al său. Despre amabilitatea și mărinimia lui se povestește o serie de anecdote. Înainte de vre-o doi ani ș'a fost propus să elibereze din închisoare prin mijlocirea sa, pe un nobil italian, ce fusese deținut ca conspirator. Își alesese, spre scopul acesta căile cele mai cinstite. Dar invidioși secreți și dușmani, ei-că l-ar fi calomniat destul,

Geneza unui portret din Crâmpeele dlui Goga

(Două revelioane)

„Ei stau în fruntea mesei la praznice, în cuvântări duicase și sughită, de emoție, când amintesc cum a trecut Dunărea împăratul Traian, li-se umflă vinele sub tâmpile și sunt roșii ca racul, când eu nobila indignare vestejesc nedreptățile neamului, iar de încheiere fac jurăminte solemne, că până la ultima picătură din vine au să lupte... Totdeauna te împedeci de acești „luptători“ venerabili, înaintea cărora trebuie să-ți descoperi capul cu cuviință și să nu te pue păcatele, părinte, să li-te împotrivesți cu două vorbe, că te-ai prăpădit și nu mai vezi brăul roșu.

Pe la adunări inofensive, băjbăie locul de ei, ei se ridică în picioare, când taraful de lăutari a intonat cele dintâi acorduri din „Deșteaptă-te Române“, iar la banchet abia așteaptă să se ivească friptura, ca să se scoale și să-și spuie toastul. Numai când vine vorba de muncă dezinteresată, de o pașire tranșantă și îndrăzneată, numai atunci i-a înghițit pământul... (O. Goga, Insemnările unui trecător pag. 186.)

Cunoșteam pe de rost aceste rânduri, ale marelui „îndrumător“.

Ele vin ca un refren în toate „crâmpeele“ sale, în care bogata lui fantazie schițează tot felul de caricaturi, pe cari le aplică apoi fruntașilor noștri, spre a-i discredită.

Dar credeam, că și în această privință imaginativul poet procedează în chipul obicinuit nu dela analiza împrejurărilor reale, care să-l aducă la anumite concluzii, ci prin crearea de împrejurări inchipuite, care să-i permită concluzia ce-i convine.

Ei bine, de astădată m'am înșelat.

Iată ce scrie „Tribuna“ de eri nr. 1 ianuarie 1—1912. Sub titlul: „Revelionul în Arad. Mai întâi face o listă „în fuga condeifului“ a „numeroșilor“ oaspeți, apoi urmează:

Anul nou a fost salutat de d. dr. Nicolae Oncu, care luând cuvântul constată cu bucurie prezența unui public atât de numeros și de ales adunat în numele dragostei de neam. Își exprimă bucuria că între cei de față îndeosebi poate saluta pe cel mai de

că afacerea nu reuși. O damă în care pusesse multă încredere se dovedi de falsă și perfidă și astfel baronul V. căzu în disgratie. De atunci trăia retras de toată lumea și îndeosebi ocolea femeile nevoind să le mai vadă în ochi.

Cu ură numai și amărăciune pomenea de sexul frumos și reprezentantele-i cele mai remarcabile se sileau înzadar să-l întoarcă și să-l îndrepteze. O singură dată se lăsă târât într-o soare, ce o dase doamna U., o văduvă tânără de douăzecișipatru de ani. Nu faptul, că era luată drept mărgăritarul Veneției, ca frumusețe și caracter, nici înrudirea ei cu prietenul său închis îl hotărîse să meargă, ci cântecul doamnei, despre care se spunea că atinge virtuozitatea celor mai mari artiste. Iar baronul V. era un amator de muzică numai ea el. El nu-și stăpâni entuziazmul în fața marelui talent al cântăreței, totuși se opune cu încăpăținare când i se ceru să repeteze vizita — indiferent, dar a făcut asupra văduvei o mai adâncă impresie ca alți bărbați, sau că el însuși suferea în lipsa ființei ei încântătoare.

Doamna de U. își închise saloanele și numai apăru nicăiri. Când baronul află dela prieteni, că el era cauza mahnirii ei, adăugă rece: „Limba femeii m'a făcut să utesc oamenii; eu n'as mai putea iubi decât o mută“.

(Va urma).

seamă și mai vrednic fiu al neamului nostru, d. Octavian Goga. (Aplauze furtunoase și îndelung prelungite). Dorește, apoi, tuturor an nou fericit, iar neamului înfăptuirea nădejdiilor sale“.

După d. dr. Nicolae Oncu, care a descoperit în numele dragostei de neam că d. Oct. Goga este cel mai mare fiu al neamului, urmează d. Goga.

„Ii răspunde d. Octavian Goga, care e primit cu aclamații de însufletire. Anul trecut — începe d. Goga — ne-a găsit în luptă, dar aceasta nu a fost o luptă între două generații, n'a fost o încăierare între tineri și bătrâni, ci a fost ciocnirea alor două curente, a fost o luptă între un curent de muncă înțelegătoare a spiritului vremii și între curentul advers.“

„Lupta aceasta a fost pornită de o seamă de tineri înfăcăriți, dar nu contra bătrâneții — zice mai departe d. Goga — căci văd între noi și oameni în vârstă, fapt, care ne dovedește odată mai mult, că această luptă nu s'a dat între două generații, ci între două curente opuse. Ne pare neșpus de bine că putem saluta în mijlocul nostru pe unul dintre cei mai venerabili reprezentanți ai vechei generații, și închin paharul în sănătatea acestui reprezentant, d. dr. Nicolae Oncu, care deși bătrân de ani, e cu sufletul veșnic tânăr“.

D. Goga la un pahar de vin a făcut o nouă descoperire anume că toate „crâmpeele“ sale în cari ne vorbește de lupta și de idealurile noii generații, mai bine pregătite, mai realistă etc. etc. față de romanticismul declamator al bătrânilor, sunt mofturi inventate pentru necesitățile de polemică ale momentului. Și că este vorba de două curente.

Când a avut dreptate domnul îndrumător?

„In vino veritas“ va spune d. Bocu carna-i plac mult chefurile. Noi însă cari nu avem aceeași stimă pentru vin vom spune că și cele două generații ca și cele două curente sunt mofturi inventate pentru necesități diferite.

Când cu cele două generații era vorba să injure pe fruntașii partidului, iar azi când generațiile s'au transformat în curente e vorba să se răspundă domnului dr. Nicolae Oncu.

Dar stați.

Danton, furtunosul Danton ia cuvântul.

Acest Danton însă are mai mult o înfățișare de conspirator care operează în umbră ca Talleyrand.

Cu acesta are comună și reverenda numai talentul îi lipsește, dar când e vorba de talent d. Bocu se poate lipsi.

E destul să-i placă chefurile.

Iată ce spune Danton-Ciorogariu al „Tribunei“.

„De încheiere a vorbit P. C. S. d. Roman R. Ciorogariu care binecuvântă anul nou cu dorința ca acesta să aducă reînvierea tuturor sentimentelor strivite și profanate anul trecut. Închină în sănătatea d-lui Octavian Goga, urând poetului suferințelor noastre să poată cânta și gloria noastră.“

Tot P. C. Sa d. protosincol R. R. Ciorogariu a vorbit ridicând paharul în sănătatea d-lui Șava Raicu, omul muncii întrupate“.

Și când fu rândul omului muncii întrupate să spuie ceva, acest om al muncii

care de sigur își dădea perfect de bine seamă de ceea ce se petrece în jurul său și de înalta valoare a persoanelor care să proslăveau reciproc a preferit să tacă.

Si tacuisses filosofus mansisses, acesta a fost morala pe care omul muncii a ținut să o facă bocilor, gogilor și furtunosului Danton în reverendă.

*

Dar revenind la pasajul din „crâmpeele“ d-lui Goga vom zice că portretul-caricatură al „fruntașului“ pe care l-am citit în cele de mai sus, nu este pur fantastic cum pe nedrept îl credeam până acuma.

De astădată am găsit elementul real al acestei caricaturi care și-a greșit adresa.

Ea este luată dela „petrekerile“ primenitorilor. *Tribuna o dovedește.*

Dela petrecerea „Tribunei“ a lipsit numai: „Deșteaptă-te Române“.

De imnul nostru însă se știe „primenitorii“ au oroare.

În locul Împăratului Traian era de față însuși Trajan Hurmuzău. Dacă Traian n'a găsit de cuviință să-și spuie cuvântul motivul este că nu avea de spus nimic în fața maestrilor...

Vorbește unchiașul tace nepotul.

*

A fost și altă petrecere de revelion în sala hotelului Central, la care a participat un public numeros din care însemnăm pe domni:

Iuliu Herbay cu d-na și d-șoara, d. și d-na Veliciu, d-na Petran cu d-șoara, profesor Gh. Pop cu d-na și d-șoarele, profesor Mihulin cu d-na, d. V. Bontescu cu d-na, C. Savu cu d-na, maior Ciobanu, loc. Herbay, săblocot. Goșa, dr. cadet Popa, dr. Marșieu, dr. Cornel Iancu, dr. Crișan, dr. Miclea, dr. Nylvan, dr. Grozda, dr. Tamășdan, d. Aurel Raicu, Salvator Vuia, redactorii „Românului“ ș. a.

La această serbare s'a petrecut foarte bine. E de prisos să spunem, că accia, cari au participat au ținut să se întâlnească din dragoste românească, de oare-ce aceasta o știe fiecare.

Nimeni din cei prezenți n'au ținut să laude naționalismul vre-unui tovarăș de ai săi, pentru că această însușire este o datorie, care numai atunci trebuie relevată, când nu se împlinește.

Cuvântări nu s'au ținut.

Poate pentru motivul că cei adunați acolo nu sunt primenitori, cari să așeze la fece ocazie formulele lui Carlyle: *Munla, Tăcere, Sinceritate* și pentru că nu și-au bătut joc nici odată de „Deșteaptă-te Române“ și de strămoșul Traian.

S'ar fi putut să vorbească, dar în acest caz ar fi vestejit mai de grabă „cu o nobilă indignare, nedreptățile neamului“, pe care le zeflemisește d. Goga, decât să se tămăieze reciproc.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femeștii ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Demisia guvernului spaniol. Se anunță din Madrid, că guvernul Canalejas a demisionat. Motivele retragerii guvernului puțin cunoscut, nu pot fi decât serioase.

De altfel guvernul recunoaște, că a comis o greșală politică, când între cei 6 osândiți la moarte ai răscoalei dela Cullera recomandați a fi grațiați, nu a fost considerat și Chato Cuqueta, conducătorul răscoalei.

Greșala aceasta a guvernului a provocat pregtirea grevei generale în Barcelona, care a avut darul să-l aducă în realitate. În fața situației grave el s'a intrunit numai decât și după o scurtă consfătuire a hotărât recomandarea pentru grațiere a lui Chato Cuqueta și totodată și demisiunea sa. Imediat după consfătuire, primul-ministru Canalejas a pus la cunoștința regelui Alfons hotărârea guvernului.

Regele a căutat să determine pe Canalejas a rămânea la guvern, acesta însă a declarat, că nu-și poate schimba hotărârea.

Eri seară regele a primit în audiență pe primul-ministru Canalejas, asigurându-l de încrederea sa. Canalejas nici acum n'a cedat, ci a rămas pe lângă hotărârea sa.

Se crede, că regele în înțelegere cu politicianii de seamă spanioli a hotărât numirea din nou a lui Canalejas, care împreună cu tovarășii săi de până acum a primit conducerea provizorie a afacerilor.

Alegerile din Germania. Fizonomia noului Reichstag german de altfel numai după terminarea balotajelor se va forma definitiv, dar de pe acum se poate constata, că în alegerile actuale guvernul a suferit mare înfrângere. Guvernul, adevărat s'a abținut dela orice amestec, întrucât nu a sprijinit hotărât pe nici un partid civil, dar a chemat toate partidele la luptă comună în contra partidului social-democrat. Și tocmai acest partid a câștigat în alegeri cele mai mari victorii și acesta are mai mari nădejdi, că în balotaje să-și sporească mult numărul mandatelor. Pe întreg câmpul de luptă dominează culoarea roșie, dar și drapelul albastru-negru al blocului conservativ-clerical făcând victorie. Nu întregă încordare a socialiștilor și nici agitația celor mai de seamă și mai populare ziare nu s'a putut scoate din vechile lor poziții și deci aceasta cu greu o va putea face în balotaje pasirea comună a liberalilor și naționaliștilor.

Blocul albastru-negru își va menține vechea majoritate și iarăși politica lui va cărmui naia lui *Bethman Holweg*. E o notă interesantă a alegerilor actuale, că rezultatul lor seamănă foarte mult alegerilor din 1903, după cum o arată aceasta și tabela de mai jos. Cifrele din parenteze arată rezultatul balotajelor:

	1903	1907	1912
Partidul conservativ	31 (52)	41 (62)	21
" imperial	6 (20)	10 (27)	5
" central	88 (100)	89 (105)	79
" polon	14 (16)	18 (20)	15
" lib.-naț.	5 (52)	20 (55)	4
" democrat	0 (36)	7 (48)	0
" social-dem.	55 (88)	29 (43)	64

Criza din Turcia. În ședința importantă a camerei otomane care a avut loc sâmbătă, s'a pus la dezbateri proiectul guvernului în chestia modificării §-lui 35 din constituțiune. Opoziția a voit să continue discuția, însă la propunerea partidului guvernamental camera cu 141 voturi contra 89 a hotărât încheierea discuției. Opoziția a protestat în contra votării, dar cu toate acestea președintele a ordonat votarea. *Proiectul a fost primit cu 125 voturi contra 105.* Președintele aprobat sgomotos de opoziție a declarat, că de oarece proiectul guvernului n'a intrunit o majoritate de două părți din trei, camera respinge proiectul acesta.

Guvernul va anunța sultanului această înfrângere, iar sultanul ori va primi demisia guvernului, ori cu aprobarea senatului va dizolva camera.

Guvernul a făcut sultanului propunerea de a dizolva camera. Opoziția desvoltă cea mai puternică agitație în scopul, că senatul să nu primească propunerea guvernului.

Retragerea dinastiei Chineze. Manciuurienii pentru ca să mântuie China de starea sa nenorocită internă ea și de primejdia ce o amenință din afară, au hotărât să seară retragerea dela tron a

dinastiei. Trupele manciuriene și locuitorii manciurieni ai Pekingului se vor alătura locuitorilor Chinozi. După știrile din Peking împărăteasa văduvă e gata a părăsi tronul și pentru aceasta a rugat pe Juansikai să se îngrijească de soarta curții. După telegramele sosite din provinciile împărăției reculații măcelăresc și jefuesc de locuitori. Mii de femei se vând pentru a fi scutite de brutalitatea revoluționarilor-banđiți.

Agentia Ștefani anunță că e informată că știrea despre uciderea misionarilor italieni în China e fără de temei.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „Poporul Român“ organul popular al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmărul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să îplinească aceea ce pot din nădejdele noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai mântuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român“ este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul“, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român“.

Transport: 377 abonamente, 1624 cor.

Au mai dăruit următorii:

85. Văd. Iuliana de Stoica Orșova 1 abon. 4 cor.
 86. Dr. George Popovici adv. Chișineu 3 abon. 12 cor.
 87. Văd. Constanța dr. Balint Sibiu 1 abon. 4 cor.
 88. D. dr. Iuliu Maniu Blaj 10 abon. jumătate an 20 cor.
 89. D. dr. Toma Cornea Sighișoara 2 abon. 8 cor.
 90. D. dr. Aurel Novac Pecica 10 abon. 40 coroane.
 91. D. T. Catul Tulcea 4 abon. 16 cor.
 92. D. dr. Const. Popoviciu Beiuș 1 abon. 4 cor.
 93. D. dr. Valer Moldovan Turda 2 abon. 8 cor.
 94. D. Danilă Muntean M.-Mioara 5 abon. pe un pătrar de an 5 cor.
 95. D. dr. V. Stan profesor Sibiu 4 abon. 16 cor.
 96. D. Traian Oprea protopresbiter Verșeț 2 abon. 8 cor.
 97. D. dr. Romul Boila Deșanmărtin 4 abon. pe jum. an 8 cor.
 98. D. Augustin Ghilezan adm. protopresb. Omor 3 abon. 12 cor.
 99. D. dr. Artur F. Tămas Ruma 3 abon. 12 coroane.
 100. D. dr. Nicolae Hubian avocat Oravița 1 abon. 4 cor.
 101. D. dr. Ștefan Rozvány adv. Marosillye 3 abon. 12 cor.
 102. D. dr. Iustin Petrașiu adv. Chișineu 5 abon. pe jum. an 10 cor.

103. D. dr. Augustin Mircea adv. 2 abon. pe jum. an 4 cor.

104. D. Ioan Leschian Rogatica 1 abon. 4 coroane.

105. D. dr. Lazar Popoviciu medic Viena 2 abon. 8 cor.

106. D. dr. Cuparescu medic Viena 5 abon. 20 cor.

Total: 451 abonamente, 1867 coroane.

Serisoare din Viena

Noua desvălire a chestiei orientale și urmările ei pentru politica internă a monarhiei austro-ungare. — Sesiunea dietelor provinciale. — Res hungaricæ et croaticæ.

— 2 Ian. 1912.

Către Stambul se îndreaptă azi toate privirile îngrijorate ale Europei. Dar mai cu seama în Viena, metropola puterilor balcanice, se întrebă fiecare, că după evenimentele petrecute în timpul din urmă în Constantinopol înseamnă acestea oare *inceputul ori sfârșitul* imperiului otoman. Și într'adevăr Austria voeste consolidarea Turciei și vede în imperiul otoman, afară de România, pe prietenul ei cel mai bun din Balcani și deci neidecum nu voeste o schimbare a statului quo. Dar și în Viena trebuie să se cumpănească serios, că situația actuală e imposibil să dăinuiească mai multă vreme. Regimul turecilor-tineri trosnește în toate încheieturile. Programul lor pentru unirea și programul imperiului, ei nu și-l pot realiza și prin urmare ei merg cu siguranță spre prăpastie.

Albanezii, grecii, arabii și alții cari odinioară erau însuflețiți pentru turecii-tineri, văd acum în aceștia pe dușmanii lor cei mai primejdioși. fiindcă, zic ei, aceștia se opun nizuințelor și aspirațiilor lor naționale. Centralizarea nu se potrivește cu liberalismul; subjugarea națională și libertatea politică sunt două noțiuni deosebite (ceea ce ne-o dovedesc deja de 45 ani și partidele oligarhice din Ungaria).

Drept aceea parlamentarismul turec se află în agonie, fiindcă el nu mai e în poziția aceea cum era înainte de absolutism, când minoritatea turcească a subjugat pe celelalte naționalități și confesiuni. Și înfrângerea constituționalismului turcesc nu va însemna el oare signalul răscoalei în Macedonia și Albania, și nu va însemna ea oare totodată și amestecul Bulgariei, Serbiei și Muntenegrului? Și în cazul acesta putea-va oare monarhia habsburgică să rămână pasivă văzându-și periclitare interesele în Balcani?

Iată întrebările, cari în timpul din urmă se puteau auzi foarte des în cercurile politice serioase, întrebări, cari atât dincolo, cât și dincoace de Laita dădeau uitării pe un timp oarecare certele dintre partide.

În sfârșit doară de mulți ani politica internă era stăpănită de politica externă în care toate corporațiunile hotărâtoare ale monarhiei și așa nu-și puteau exercita influința ca *factori hotărâtori*...

Pe cât de necesară e pacea, pe atât e de mare teama de un război mondial.

Nu numai relațiile între Germania și Anglia sunt foarte încordate, ci și cele dintre monarhia Austro-Ungară și Italia pe de-o parte, și dintre Rusia pe de altă parte, lasă foarte mult de dorit. Mai multe griji ne inspiră însă, cum spusei, știrile din Turcia și statele balcanice.

Între astfel de împrejurări, factorii responsabili ai monarhiei Austro-Ungare văd siguranța monarhiei numai într'o armată puternică și bine pregătită, iar pe de altă parte se nuzesc să delătore certele dintre naționalități pe cale pacinică.

După recentul discurs a lui Fr. Kossuth în parlamentul ungar în chestia reformei militare, cercurile parlamentare din Viena pretind a ști cu siguranță despre o iminentă izbucnire a obstrucției în parlamentul din Budapesta, căreia, dacă cumva în urma pertractărilor nu va înceta, sigur îi va urma *dizolvarea camerei*.

În cercurile sud-slave se așteaptă cu siguranță o *obstrucție a croaților* în parlamentul ungar.

În Agram vor avea loc evenimente foarte serioase, cari, dacă cumva un regim constituțional nu se va putea ținea la suprafață, vor fi înfrânate prin instituirea unui *comisar regeșc*.

Austriacus.

„Les dieux ont soif“

Rezultatele istoriei comparative

„Zeilor li-e sete“ („Tribuna“
13 14 ianuarie.)

I.

Vedeți asta îmi place. Cel puțin o discuție mai cu... garniseală.

„Si licet parva componere magnis“ — dacă e să cutezi, să asemeni cele mici cu cele mari — așa introdusesem, glumind, paralela făcută între *Danton* și *P. C. Sa d. Ciorogariu* — în articolușul „Câteva șire de pe o pagină a istoriei“ apărut mai zilele trecute în „Românul“ — iar gluma a prins. De-a binele. Și iată-l pe marele istoriograf al „Tribunei“ cum își scarpână chelia, cum o ia razna pe paralela încolo, cum scormonește „arhive“, cum descopere din învelișul lor de praf „documente“, cum îl stringe de gât mai cu seamă pe bietul *Carlyle*, să-i siluiască „citate“ — ca să-l scoată în fine pe *Danton* — nu pe domnul *Ciorogariu* — om de frunte. Uitasem, vezi doamne, să adaog în urma paralelei corectivul cunoscut, că: „omnis comparatio claudicat“ — Schiopătează. Dar nu-mi pare rău: s'a ales lumea, în urma acestei omiteri, cu „cea mai nouă noutate istorică“, că marele *Danton* — repet nu d. *Ciorogariu* a avut calități. I-le confirmă doar autentic „Tribuna“. Intru cât reiese clar, din mosaicul acela spălăcit de citate, portretul lui *Danton*, haid să nu-l mai discut și să-l admit pe de-a întregul; dar cât îl privește pe d. *Ciorogariu*, dați-mi voie să vă răspund, parafrazând puțin cuvintele mamei lui *Stefan-cel-mare*, din balada lui *Bolintineanu*: „Dacă cela-i *Danton* — nu e *Ciorogariu*!“

Dar să vedeți d-voastră, continuarea așa numai razna a paralelei, ar putea deveni primejdioasă chiar. Doar și-ar putea răsări vre-un pedant și și-ar scoate-o: „*Danton*—*Ciorogariu*... *Danton* avusese două femei, una mai veche și una în urmă, tinerică de tot, abia de 16 ani... Ia fugi d-le încolo și sfârșește-o cu paralela, aibi cel puțin bunul simț: *P. C. S.* domnul *Ciorogariu* este doar călugăr“.

Doar și de altfel l-ați zeflemisit chiar d-voastră, domnule istoriograf al „Tribunei“, pe bietul domn *Ciorogariu*, luând drept bani buni gluma mea cu comparația și trăgând, cu toată seriozitatea, până la amănunte, paralele între *P. C. S.* și *Danton*. Ian să vedeți numai, substituind cele de substituit, ce are să iasă:

„Ministru de justiție în comitetul executiv al „Tribunei“, *Ciorogariu* a fost în realitate ministrul principal care a îndrumat cu abilitate politica externă a „Tribunei“. (Înțelegând acum sub „politica externă“ ceea ce înțelege d. Gh. Pop în articolul său de *Crăciun* din „Tribuna“, adică „relațiunile cu guvernul“ N. R.) — Se potrivește mai bine ca de minune!

Mai departe: „A cerut abolirea regimului terorist, îndată ce „Tribuna“ i se păru scăpată de primejdie“ — admirabil, ca ou cu ou.

Continuăm: „Dimpună cu d. *Oncu* a fost cel mai remarcabil orator al revoluției“. Ptiu! păcatele mele, dar de unde naiba ați mai putut scoate și potriveala aceasta? Mai ales dacă o s'o complectăm, cu un alt citat, scos tot din „Tribuna“ și substituit conform — e perfectă la culme! Ascultați:

„*Ciorogariu* ascuns vreodată? — strigă titanul cu voce stentatorică“.

Și *point*-ul, iată *point*-ul! De l-am fi căutat prin sute de arhive, nu l-am fi putut găsi mai pus în punct:

„Ce s'ar întâmpla dacă acest *Ciorogariu* ar rupe mrejele voastre? Un fir de păr îl mai ține împreună și ce zăpăceală s'ar naște dacă acuzatorii și judecătorii și-ar schimba locurile — și istoria *partidului* ar lua altă întorsătură. Căci în *partid* numai acest *Ciorogariu* mai este care ar putea încerca să guvernamentalizeze *partidul*“...

D-voastră onorabili cetitori credeți că eu introduc aci iarăși vre-o glumă, ori vre-o mistificare chiar. Nimic mai departe dela mine. Și cu toate acestea vă mirați cum se potrivește totuș atât de aidoma. Nimic mai limpede: am tradus comparația „ad literam“, așa cum o povestește „Tribuna“. Poftim controlați textele. Am schimbat numai și numai „subiectele“, „obiectele“ și într'un singur loc „predicatul“ așa după cum cerea în mod firesc comparația referită la persoană și actualitate. Iacă procedeul de controlă: substituiți în modul următor cuvintele subliniate din citatele de mai sus: al „Tribunei“ = provizoriu; *Ciorogariu* = *Danton*; „Tribunei“ = republicei; „Tribuna“ = Franța; d. *Oncu* = *Mirabeau*; *Ciorogariu* = *Danton*; *vreodată* = la 10 august; *Ciorogariu* = *Danton*; *Partidului* = Franței; *Partid* = Franța; *Ciorogariu* = *Danton*; guvernamentalizeze *Partidul* = guverneze Franța — și va fi reconstruit cu cea mai deplină exactitate textul citatelor din *Carlyle* și mă supun unei expertize chiar, că ele vor cuprinde textual ceea ce spune „Tribuna“ în 14 ianuarie. Rog cea mai severă controlă.

Ați făcut-o deja onorabili cititori și veți zice: „aha! tâlhăruțul, de schimbat dacă și n'a schimbat nimic, dar a omis cel mai esențial pasaj de caracteristică a lui *Danton*, din citatul luat dela *Carlyle*... De ce a făcut-o tâlhăruțul?! Fiindcă acela nu i-s'ar potrivea tot atât de bine și d-lui *Ciorogariu*?!“

Din contră onorabililor, îl redau textual, ba fără nici o schimbare, ori substituiri chiar, e doar singurul, pe care citindu-l, va exclama oricine, cunoscător bun a d-lui *Ciorogariu*: „iată-l aievea așa cum i-e firea și așa cum i-e traiul!“

„Incapabil de-a nutri ură, nici chiar dușmănie, patriot inflăcărat, dintre toți contemporanii săi a fost bărbatul care a intrunit cele mai multe calități, cari se cer de la marii bărbați de stat“ (NR. Sublinierile sunt ale „Tribunei“).

Așa-i că-i perfect. Oglindă curată, și mi-e teamă că unul n'a fi, dintre d-voastră, care cunoscându-l bine pe d-nul *Ciorogariu*, să nu-mi răsară cu justa întrebare: „Bine, bine! Dapoi ce voi ai d-ta să spui mai adineaori cu vorbele mamei lui *Ștefan cel mare*? „Dacă cela-i *Danton* — nu e *Ciorogariu*!“

Am încurcat-o și eu, nu-i vorbă, ce să zic alta!?

Iertați-mă dar de data asta.

O să caut s'o descure doar altă dată!

Rob. E. S. Pierre.

Ministerul Poincaré

Criza ministerială din Franța s'a rezolvat:

Iată lista definitivă a ministrului constituit sub prezidenția lui *Poincaré*:

Ministrul francez a fost definitiv constituit precum urmează: prezidenția consiliului și externele d. *Poincaré*; justiția d. *Briand*; internele d. *Steeg*; războiul d. *Millerand*; marina d. *Delcassé*; finanțele d. *Klotz*; lucrările publice d. *Jean Dupuy*; agricultura d. *Pams*, coloniile d. *Lebrun*; munca d. *Léon Bourgeois*; instrucția publică d. *Guisthau*; comerțul d. *Fernand David*; cosubsecretar de stat la artele frumoase d. *Léon Bésnard*; la poștă și telegraf d. *Chumet*, la finanțe d. *Bernard*.

Primul consiliu de cabinet a avut loc duminică după masă. În acest consiliu d. *Paul Morel* a acceptat sub secretariatul internelor.

Ministrii au hotărât termenii declarațiunii ministeriale, care insistă mai ales asupra necesității de a vota repede acordul franco german, asigurând astfel relații loiale și menajând interesele și demnitatea amânduror țărilor.

Se exprimă speranța de a se încheia un acord cu *Ispania*.

Apoi se insistă asupra fidelității Franței către alianțele ei, care sunt mai solide, decât oricând. Ele se termină prin dorința, că armata și marina, cele mai bune garanțe ale păcii, să fie gata la ori ce eventualitate.

Persoanele de înalta valoare politică și intelectuală, care au intrat în acest minister înseamnă, că factorii politici de seamă din Franța s'au hotărât însăfârșit să dea țărilor un guvern tare și cu adevărată autoritate, care să guverneze mai mult timp.

Lista, care am dat-o mai sus, cuprinde pe lângă elemente militante de prima ordine și oameni de multe experiențe, între cari mai mulți foști prim-miniștri.

O scrisoare a dlui dr. Ioan Mișu

Am primit-o după încheierea numărului nostru de ieri. Cu toate acestea băgasem și noi de seamă greșala de tipar de sub II și după ce ne-am convins la „Tribuna“ asupra textului autentic, am făcut „Adnotările“. Cea de sub I n'o observasem, dar constatăm, că rectificarea nu alterează cele spuse de noi în „Adnotări“.

În „Declarațiile“ mele publicate în Nrul 286 al „Tribunei“ dela 31 dec. 1911 două pasagii au fost greșit redacte, ceea ce evident reiasă, din conceptul meu original, aflător la „Tribuna“.

Textele adevărate ale pasagelor cu pricina, pentru cari îmi asum toată răspunderea, sunt:

I. „Prea adeseori au pierdut din vedere, conducătorii acestor ziare, că acțiunile al căror bază, nu stă dragostea frățească, ci ura și invidia, nu pot da rezultate multumitoare“.

II. Și eu sunt prea convins, că comitetul va primi întotdeauna de ale sale propozițiile aflate de oportune și posibile, fără a căuta din ce parte au venit ele, căci nefăcând acest lucru, neapărat ar lipsi dela datoria sa“.

Firește, am cerut să facă și „Tribuna“ rectificările cuvenite.

Vinerea, la 15 ianuarie 1912.

Cu stimă
Dr. Miha.

Invitare la abonament

În 1 ianuarie v. a. c. se împlineste anul dela apariția acestui ziar. Cititorii pot să-și facă acum icoană despre chipul, cum am înțeles noi rostul unui ziar politic românesc. Nu voim să fim însine judecatori.

„Românul“ este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări, nici interese personale. „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român.

Era o imposibilitate, ca partidul național român să nu-și aibă organul său. Și ar fi un semn de mare slăbiciune a acestui partid, dacă ziarul, care este pus numai în serviciul cauzei naționale a neamului românesc, nu ar afla sprijin la aderenții partidului național.

Nu ne putem plânge de lipsa acestui sprijin. În decursul unui an numărul abonaților noștri atinge cifra de trei mii. Numărul acesta însă nu este suficient. Un ziar mare cum este „Românul“ necesită sacrificii materiale foarte mari.

Comitetul național a adus sacrificiile acestea în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național român.

Redactarea ziarului s'a făcut cu cea mai mare îngrijire.

Voim să fim înțeleși de toți românii din Ungaria și Ardeal și pentru aceea grijim mai ales, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. Ținta noastră este, ca, afară de politică, „Românul“ să ofere cititorilor săi distracție nobilă, învățatură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informație despre ceace se petrece în lume.

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în această grea muncă a noastră am aflat sprijinul multor bărbați și femei distinse din viața noastră publică.

Partea politică a ziarului nostru este condusă și scrisă de bărbați, ca: d. A. D. Xenopol, dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, Ion Gorun, dr. Victor Bontescu, dr. Stefan C. Pop, dr. Aurel C. Popovici, Vasile Goldiș, dr. Voicu Nițescu etc.

Ziarul nostru ține coresp. stabili în Budapesta, Viena, București, Cernăuți, Iași, Roma, Londra, Berlin, Paris și are corespondenți în toate centrele românești din patrie.

În partea literară cititorii noștri au putut întâlni numele fruntașilor scriitori români: I. L. Caragiale, Gheorghe Coșbuc, Petru Dulfu, Horia Petra-Petrescu, dr. I. Broșu, M. Beza, Al. Cazaban, Dim. Nanu, Ecaterina Pitiș, Aron Cotruș, Roza Covrig, etc.

Afară de foiletonul zilnic, am înființat o rubrică permanentă pentru litere, științe și arte, la care colaborează mai mulți distinși bărbați literați și de științe (I. Corbu, V. Gîlu, dr. Al. Bogdan ș. a.). Dăm apoi regulat și nuvele mai mari și romane, iar dela 1 ianuarie v. se va publica celebrul roman *Suflete moarte* de Gogol.

Am dat o îngrijire deosebită părții eco-

nomice, care este condusă de bărbați specialiști. (G. Todică, V. Madgearu, Const. Băilă și alții).

La *Cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („Românca“, „O mamă“, Neli Cornea, Aurelia Pop etc).

Am deschis apoi în numărul nostru de duminică o rubrică permanentă de șach, care este asemenea condusă de specialiști.

Ne vom nizu, ca „Românul“ să ajunge în o asemenea perfecțiune, ca să suplimentască ori-ce ziar străin și să se poată în- cuiba în toate casele românești prin însăși valoarea sa.

În scopul acesta cerem acum la începutul anului al doilea sprijinul publicului românesc și rugăm pe toți aderenții sinceri ai partidului național român să aboneze „Românul“.

Abonamentul este:

Pe un an	28.— cor,
Pe 1/2 de an	14.— „
Pe 3 luni	7.— „
Pe 1 lună	2.40 cor.

Pentru România:

pe 1 an	40 franci
pe 1/2 an	20 „

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa Administrației „Românul“ — Arad (str. Zrinyi nr. 11a), iară scrisorile referitoare la partea redacțională se vor trimite: Redacției ziarului „Românul“ — Arad (str. Zrinyi nr. 1a).

Rugăm pe toți aderenții partidului național român, să insiste, ca toate casele, restaurantele și cafenelele, cercetate de dânsii, să aboneze ziarul „Românul“.

Redacția și administrația
ziarului „Românul“.

Serata declamatorică-teatrală din Chesd

— Raport —

Ziua a doua de Crăciun a fost o dublă sărbătoare atât pentru credincioșii din comuna Chesd (com. Sălaj), cât și pentru oaspeții, cari înfruntând vijelia timpului iernatic, n'au pregetat de a veni în mijlocul lor. Căci în această zi a praznicului luminat, pe lângă nutremântul sufletesc, de care s'au împărtășit întru întărirea credinței strămoșești, luând parte la serata declamatorică-teatrală, ce s'a aranjat cu un frumos și bogat program, au avut fericitul prilej de a mai lăsa din grijile vieții și a-și nobilita inima prin sentimente nobile și înălțătoare de suflet.

Senatul bisericesc adevă, la sfatul M. O. d. preotul Gavril Meseșian și la stăruința laudabilă a zelosului preot al Corondului, Laurențiu Avram, a luat inițiativa încă din anul trecut, ca din prilejul sfințelor serbători a Nașterii Domnului nostru să predeaie prin tineret Irodul, ori cum obișnuese a-i zice *Viflaimul* și în acest chip să producă rezultatul dublu: cultivarea credincioșilor și din banii încasați înmulțirea fondului de zidire a unei frumoase biserici în frunțașă lor comună.

De data aceasta însă, fiind învinse greutatele începutului, zelosul preot și bunul român L. Avram a mers cu un pas mai înainte și cu sârguință de fier a instruit tineretul în decursul nopților monotone ale iernii și cucernicului său gând: de a trezi în credincioși conștiința nobilei lor naționalități, aprinzându-i de dragoste față de limba și legea lor, și-a înat întruparea prin aranjarea cu mult succes moral și material a seratei declamatorică-teatrală. Programul frumos și variat a fost următorul:

1. „Colindă“, cântată de întreg tineretul. 2. „Triolog despre serbătorile băbești“ de Maria Drăgan, predat de fetițele: Mărioara Timoc, Maria Tu-

șer și Florica Crișan. 3. „Țiganul la miere“ de T. Speranță, predat de Nuț Dănilă. 4. „Numai una“ de G. Coșbuc, declamată de Teodor Crișan. 5. „Nașterea lui Hristos“, piesă teatrală prelucrată de universitarul Cornel Pop. 6. „Țiganul și turcii“, anecdotă de T. Speranță, predată de Gheorghe Nicoară. 7. „Triolog despre beție“ de M. Drăgan, predat de Ioan Nicoară, G. T. Matei și Teodor David. 8. „Țiganul cu sfinții“ de T. Speranță, declamată de cantorul T. Supran. 9. „Triolog despre Iene“ de M. Drăgan, predat de Nisia Nicoară, Terezia și Maria Mureșan. 10. „Săpun“ anecdotă de T. Speranță, predată de Gavrilă Crișan.

După executarea precisă și ascultată cu multă atențiune a punctelor din program, ce a fost întimpinată cu vie bucurie și frenetice aplause din partea auditorului, între acordurile vesele ale animației generale și accentele pline de vioiciune ale lăutarilor, apar pe bină frumoșii călușeri.

Ținuta lor svelță și îmbrăcămintea lor pitorească și cu deosebire jocul lor fermecător au ridicat la extaz animația privitorilor. Țin să amintesc, că și călușerii au fost instruați de O. d. L. Avram.

Sfârșindu-se jocul călușerilor, cari au fost 9 la număr, ia cuvântul tânărul și înflăcăratul adv. dr. Aug. Mircea și ținând un magistral discurs în un limbaj dulce românesc, arată scopul nobil ce a țins să se ajungă prin ținerea seratei, care cuprinzând un atât de bogat program și executat cu multă istețime din partea tinerimei debutante a contribuit indiscutabil în mod atât de strălucit la deșteptarea și cultivarea bunilor noștri români, osândiți de soarte și vitregia timpurilor să nu cunoască altă carte, decât cea scrisă cu brazda neagră a plugului. Îndeamnă poporul să nu hezite de a-și procura ziare și cărți bune de citit, de oarece azi arma singură de apărare este cultura, pe carea dușmanii noștri cât de tirani sunt ei, dar nu ne-o pot răpi.

Sfârșind cuvântul d. avocat, cu toții, atât distinșii oaspeți, cât și tinerii debutanți și călușerii au fost găzduiți la masa întinsă și bogată a M. O. d-ne Gabriela Avram u. Meseșian.

Domnii, cari au binevoit a suprasolvi și căroră și pe această cale, li-se aduce călduroasă mulțumită din partea senatului bisericesc, au fost:

Preotul local Gavril Meseșian 10 cor.; fam. Alex. Mircean, notar pens. 14 cor.; dr. Coriolan Meseșian, adv. 5 cor.; Adalbert König, notar 40 fil.; Traian Timon 80 fil.; Patriciu Trufașiu 1 cor.; iar dr. Aug. Mircea, adv. a donat 10 cor. pentru a se abona ziare pentru 4 români din comuna Chesd.

Tot cu acest prilej, în frunte cu M. O. d. preot local, mai mulți fruntași au făcut daruri în natură pentru biserică în preț de 80 cor.

Ne-am îndepărtat ducând în inimi cele mai frumoase amintiri și cu nădejdea în suflet: să ne mai întâlnim la atari prilejuri înălțătoare de suflet.

Patriciu Trufașiu

Cel mai frumos cadou la orice ocaziuni pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia“ din Arad, — este o podoubă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „**Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.**“

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Litere — Arte — Științe

I A R N A.

Vrabiile sburlite 'n pene
Dorm la streșina cu sloi,
Pe când soarele trezește
Picurii cu mers greoi...

Ceriu-i limpede. Prin aer
Rătăcește câte-o stea
Lunecată de pe case
Dintre pulbera de nea...

Din cămin s'aude vuet
Ca un strigăt de durere...
E un basm, și el mi-l spune, —
El stejarul care piere...

Căci așa au fost să fie
In tot locul pe sub soare: —
Ca să viețuească slabii
Ce-l vitează să stingă — moare...

Și e amorțit isvorul
Și e lunca amorțită...
Unde ești frumoasă vară
Cu costița aurită?

Arad 1912.

M. Cioban.

ALPHONSE DOUDET

Prichindelul*)

S'a sfârșit. Nu mai vroiam să mă joc cu Rouget; știam acum, fi sfântul Pavel, care a spus-o și preotul dela Recolteets, mi-a repetat-o, că diavolul dă târcoale veșnic în preajma noastră, că un leu, *querrens quem devoret*. Ah! acest *Querrens quem devoret*, ce întipărire îmi făcu. Știam de asemenea, că acest intrigant de Lucifer în toate chipurile pe cari le avea pentru a ne ispiti; și nu mi-ași fi scos din cap ideea, că se ascunsese în pelea lui Rouget, pentru a mă învăța să injur. Așa că cea dintâi grijă a mea, întorcându-mă la fabrică, fu de a înștiința pe Vineri să rămână acasă la el.

Nenorocitul Vineri! Porunca aceasta îl întristă neșpus, dar se supuse fără să facă a vorbă măcar.

Uneori îl găsiam stând în picioare lângă ușa atelierului; sta trist și când vedea că-l privesc, nefericitul pentru a mă înduioșa scotea urletele cele mai grozave clătănându-și capul cu părul roșcat; dar cu cât sbiera mai tare, cu atât mă feream mai mult de el. Găseam, că seamănă cu faimosul leu *Querrens*, îi strigai:

„Pleacă! Mă îngrozești!”

Rouget se încăpățină să urle astfel timp de mai multe zile, apoi, într-o dimineață, tată-seu obosit de strigătele lui la „domiciliu”, îl trimise să urle undeva ca ucenic și nu-l mai văzui.

Entuziasmul meu însă pentru Robinson, nu descrescu o clipă. Tocmai pe atunci unchiul Baptist se desguștă de papagalul lui și mi-l dădu. Papagalul acela înlocui pe Vineri.

Il instalai într-o colivie frumoasă în fundul reședinței mele de iarnă, și iacătă-mă mai curios decât nici odată, petrecându-mi zilele singur, singurel cu această pasere interesantă și învățând-o să zică:

„Robinson, sârmanul meu Robinson!”

Pricepeți d-voastră aceasta?

Papagalul ăsta, pe care unchiul Baptist mi-l dăruise pentru a se scăpa de vecinica lui troncă-neală, se încăpățină să nu mai vorbească pe dată ce fu al meu...

Nici măcar: „Sârmanul meu Robinson!” nici

odată n'am putut să-l fac să vorbească. Cu toate astea, îl inbeam mult și-l îngrijeam foarte mult.

Trăiam astfel, papagalul meu și cu mine, în cea mai deplină singurătate, când într-o bună dimineață mi-se întâmplă un lucru cu adevărat extraordinar. În ziua aceea, îmi părăsisem coliba de vreme și făceam, — armat până'n dinți, — o călătorie de explorație prin insula mea... Deodată văzui venind spre mine un grup de trei sau patru persoane ce vorbeau cu glas tare și gesticulau cu putere.

Dumnezeule! Oameni în insula mea! N'avui decât timp să mă arunc îndărăptul unui buchet de leandrii și culcat pe pânțele, mă rog...

Oamenii trecură pe lângă mine fără să mă vadă. Mi-se păru că aud glasul portarului Columbe, ceea ce mă liniști puțin; dar oricând, numai decât ce se depărtară eșii din ascunzătoarea mea și îi urmării dela distanță pentru a vedea ceea ce se va întâmpla...

Străinii aceștia rămaseră mult timp în insula mea...

O vizitară dela un capăt la altul, în toate amănuntele ei. Îi văzui intrând în grottele mele și sondând cu bastoanele lor adâncimea oceanelor mele. Din când în când se opriau și dădeau din cap. Mi-era teamă să nu descopere reședințele mele...

Ce-aș fi devenit Dumnezeu! Din fericire nu se întâmplă nimic, și peste o jumătate de oră, oamenii se retraseră fără să le treacă prin gând că insula era locuită. Imediat ce plecară, alergai să mă închid într-una din colibele mele și petrecui restul zilei să mă întreb cine erau oamenii aceștia și ce căutau pe aici.

Eram să aflu numai decât.

Seara la masă, domnul Eysette ne vesti în chip solemn, că fabrica era vândută și că într-o lună vom pleca cu toții la Lyon, unde vom sta mereu de atunci înainte.

Fu o lovitură grozavă. Mi-se păru că cerul căzu peste mine. Fabrica vândută!... Ei bine! dar insula, grottele și colibele mele?!

Vai insula mea, grottele, colibele, domnul Eysette vânduse totul. Trebuia să părăsesc totul. Doamne cum am plâns! Timp de-o lună, pe când acasă se împachetau oglinzile, serviciul de masă, mă preumblam trist și singuratec în scumpa mea fabrică.

Nu mai puteam să mă joc, oh! nu... Mă așezam în toate colțurile și privind obiectele din preajma mea, li vorbeam ca unor ființe; spuneam plutanților: „Adio, dragii miei prietini!” Și la bazine: „S'a sfârșit, nu ne vom mai vedea!” În fundul grădinii seafia un Rodin mare ale cărui roșii flori, frumoase, se deschideau la soare. Îi spusei plângând: „D-mi una din florile tale!” Mi-o dădu, o pusei la piept, în amintirea lui. Era foarte nenorocit.

Totuși, în mijlocul acestei mari dureri, două lucruri mă făceau să zâmbesc; mai întâi gândul de a mă sui pe un vapor, după aceea îngăduirea ce mi-se dădu-se de a lua cu mine papagalul meu. Îmi spuneam că Robinson își părăsise insula în condiții aproape la fel și aceasta îmi dădea curaj. În sfârșit sosi ziua plecării. Domnul Eysette ajunsesse cu o săptămână înaintea noastră la Lyon. Plecase împreună cu mobilile. Plecai deci în tovărășia lui Jaques, a mamei și a bătrânei Anna. Fratele meu mai mare, abatele, nu plecă, dar ne întovărăși până la diligența din Beaucaire, de asemenea și portarul Columbe ne întovărăși. Mergea înaintea noastră ducând o roabă enormă încărcată cu cufere. După el venia fratele meu, abatele, ce dădea brațul d-nei Eysette.

Sârmanul meu frate pe care nu mai aveam să-l văd. Bătrâna Anna venia în urmă, ducând o umbrelă albastră, și Jaques foarte mulțumit de a pleca la Lyon, dar care totuși plângea... În sfârșit la coadă de tot venia Daniel Eysette, ducând serios colivia papagalului și întorcându-se la fiecare pas în spre seumpă lui „Fabrică”.

Cu cât caravana se îndepărta, arborele cu rodii se ridica cât putea de-asupra zidurilor grădinei pentru a o vedea încă odată... Platanii agitau ramurile lor în semn de adio: Daniel Eysette, foarte

mișcat, trimitea sărutări la toți, pe ascuns și cu vârful degetelor.

Părăsii insula mea la 30 septembrie 18...

1911 dec. Tâlmăcire C. Georgescu-Munteanu.

CÂNTEC

Eu prin cărciumă de-o vreme
Îmi petrec măhnit viața,
Pe-acolo mă lasă-amurgul
Și mă află dimineața.

Căci acasă mă așteaptă
Frig tiran, sobă pustie
Și o habă ce mă ceartă
Pentru plata de chirie.

Melancolii de toamnă ce vă plângeți...

1.

Melancolii de toamnă ce vă plângeți
Pe urma unei palide copile
Și umbre aruncați pe-a mele zile...
Tăceți, tăceți că vă aude moartea.

2.

Voi gânduri vagi la ce atâta sbucium
Pe urma celei care v'a fost dragă,
Când țara voastră-i lumea asta 'ntregă?!
Tăceți, tăceți că vă aude moartea!!

3.

Și voi revolte fără stavilare
Ce demon fără pace vă mai poartă
De-mi hați ca tâlharii noaptea 'n poartă?!
Tăceți, tăceți că vă aude moartea!

A. Cotruș.

Naționalizarea meseriilor și comerțului

— Creierea unei bănci, care să procure capitalul inițial —

Se pun multe silințe pentru înmulțirea numărului meseriașilor și comercianților români, spre a se putea pune stavilă puvoaiului cutropitor al jidanilor, cari după ce a înecat Moldova, s'au revărsat și în Muntenia și se strecoară acum încă și în româneasca Oltenie, — în ceea ce privește comerțul și meseriile.

Cu toate acestea un lucru stânjenește mai mult naționalizarea comerțului și meseriilor la noi: lipsa capitalului inițial. Iese un tânăr absolvent din școala de meserii sau de comerț, sau e funcționar comercial. A făcut destulă practică prin unele ateliere sau magazine, și ar dori să-și deschidă un atelier sau magazin. Dar cu ce? Își știe bine tânărul meseria, dar păcat că nu are un capital cât de mic cu care să înceapă o afacere... Și astfel stând lucrurile, absolventul de școli de meserii sau comerț, umblă după slujbe la stat, pe când jidanii pun din ce în ce mai mult stăpânire pe meseriile și comerțul din țara noastră.

Chiar dacă ieri unul a isbutit să-și deschidă un mic atelier sau prăvălie, când are nevoie de bani trebuie să recurgă la băncile cari în cea mai mare parte sunt jidănești sau sunt ale politicienilor, și iată-l, deci, robul lor. Nu va putea lua niciodată o atitudine mai pe față împotriva „parasiților” neamului nostru, căci băncile jidovești l-ar isbi numai decât, retrăgându-i creditul — și acela cu dobânzi destul de mari.

De aceea, credem, se simte foarte mult nevoia unei instituțiuni financiare românești, care să procure capitalul inițial absolvenților școalelor de meserii sau comerț, cât și pe tineri funcționari comerciali, bineînțeleși români, cari ar dori să deschidă un atelier sau magazin, precum de a-i înlesni mai târziu în afacerile lor, spre a-i putea scăpa din robia băncilor jidovești!

Pentru aceasta avem în gând întemeierea unei astfel de instituțiuni, adică a unei bănci românești, la început cooperativă, care să fie destinată în special scopului acestuia, putând face însă și alte afaceri de bancă.

Acțiunile ar fi în valoare de 25 lei și nu vor putea fi subscrise decât numai de români. Banca s'ar întemeia cu un capital de cel puțin 10.000 lei, fiind mărit însă dacă subscrierile vor întrece acea-

*) Din prima parte a romanului lui Alphonse Doudet: Le petit Châssé, în traducerea mea.

stă sumă. Sediu ei va fi în București, creându-se mai târziu, când banca se va întări mai bine, și succursale în diferite orașe ale țării. Banca nu va urmări dividende foarte mari pentru acționari, așa că dobândă ce se va lua la banii imprumutați va fi mai mică decât a celorlalte bănci. Din beneficii s'ar destina o parte și pentru scopurile culturale, așa ca să poată servi neamului și pe acest tărîm.

E timpul, deci, să ieșim din pasivitatea noastră și să ajutăm pe acei cari își consacră viața meseriilor și comerțului contribuind astfel la înflorirea meseriilor și comerțului românesc...

Oricine poate subscrie cel puțin o acțiune, căci la început se va depune numai suma de 250 lei de acțiune, urmând ca restul, să fie întregit prin depuneri lunare de 250 lei.

Cei ce doresc să ajute la întemeierea acestei bănci românești, sunt rugați a ne scrie, pe adresa str. Bucur 10, arătându-ne câte acțiuni doresc a subscrie și aceasta cel mai târziu până la 20 ianuarie c., după care dată cei ce au scris acțiunile vor fi convocați într-o adunare generală, când se va procede la întemeierea băncii, la denumirea ei, la alegerea consiliului de administrație, și la facerea primului vârsământ, pentru ca banca să-și poată începe lucrările.

Dată fiind însemnătatea operii pe care o proiectăm, suntem siguri că ea va fi îmbrățișată de toți bunii români, spre a putea arăta că înțelegem să ajutăm prin fapte la înălțarea neamului nostru.

Traian G. Stoienescu,
advocat.

Războiul italo-turc

Ultima luptă

Roma. — În privința știrii din Constantinopol, după care trupele italiene ar fi făcut o ieșire în ziua de 6 ian. n. și ar fi fost respinse, ziarul „Tribuna” declară că o mică parte din aceste trupe ocroteau lucrările de întăriri, când au fost atacate în mod viu de numeroase detașamente turco-arabe.

Lupta care s'a încins atunci a ținut mai multe ore până când dușmanul în urma pierderilor grave suferite, a fost silit să-și retragă trupele. Italienii au avut în această luptă numai 7 morți și 21 răniți.

O strălucită victorie a italienilor.

Roma. — Iată după agenția Stefani raportul comandantului forțelor italiene în Marea Roșie, adresat ministerului de marină după lupta din 7 curent (st. n.)

Acțiunea navală a început prin bombardarea taberei din Gebksar, de vasele „Calabria” și „Puglia”; puțin mai pe urmă „Piemonte”, „Garibaldino” și „Artigliero” au fost trimise să exploreze tărîmul de lângă Goddak, spre a intra apoi în canal. Vasele „Calabria” și „Puglia” după ce au isprăvit cu bombardarea din Gebksar au bombardat și Loheja Midy pricinuind stricăciuni taberei și distrugând fortul Midy.

„Piemonte”, „Garibaldino” și „Artigliero” au văzut 7 canoniere turcești și iachta „Pauveta” armat pentru război și toate cu luminile aprinse. Aceste canoniere au deschis focul în contra „Artiglierei” care a răspuns fără ca să se angajeze prea de aproape, în așteptarea vaselor celorlalte „Piemonte” și „Garibaldino” cari au sosit puțin mai pe urmă.

Atunci vasele italiene susținute de bateriile de uscat au început o luptă energetică care a ținut trei ore și s'a terminat în cursul nopții cu înfrângerea completă a inamicului, care fiind demoralizat a părăsit vasele sale. Nu a fost nici o pagubă din partea italienilor.

Spre dimineață s'a recunoscut imposibilitatea de a salva canonierele turcești care erau prea grav lovite și care au fost definitiv scufundate; s'a salvat numai iachta care e mai puțin stricată.

Apoi s'a mai bombardat tabăra din Lure. Dușmanul a părăsit și Confondah.

Situația la Tripolis.

Tripolis. — Agenția Stefani nu a primit nimic nou din Tripolis, Ain Zara, Tadjura și Homs. În cursul zilei de ieri nu s'a întâmplat acolo nici un incident.

Azi un mic detașament de cavalerie făcând o recunoaștere spre Bir-el-Turk, un grup cam de o sută de arabi a deschis focul în contra călăreților, cari după ce au examinat poziția inamicului, s'au reîntors în tabără; un soldat și un cal au fost răniți.

INFORMAȚIUNI

Arad, 16 ianuarie n. 1912

Mersul vremii

Deocamdată neînsemnată schimbare în temperatură înghețuri moderate.

Prognostic telegrafic: vreme statornică, apoi moderată.

Temperatura la amiază a fost de — 10°2 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'74
„ „ maiu	„	11'60
„ „ octomvrie	„	10'95
Secară pe aprilie	„	10'24
„ „ octomvrie	„	9'04
Cucuruz pe maiu	„	8'55
Cucuruz pe iulie	„	8'56
Ovăș pe aprilie	„	9'70
„ „ octomvrie	„	8'44

Sărbătorirea noului născut.

Am vorbit altăieri despre felul cum înmormântează bogătașii noștri anul care piere.

Dar poporul cum înmormântează anul vechiu?

Poporul?... El nu se face ciocul nimănui și deci îl lasă să se stângă în pace, mai mult părăndu-i rău, poate de anul care pleacă, decât bine de acela care sosește...

Cu toate acestea datoria-i datorie, și, fără a batjocori pe bătrân, el salută pe copil.

Cete de flăcăi rumeni cu pletele în vânt, ducând plugușorul după ei, plesnind mereu din bice lungi cu sfârșuri de mătase, zinghinind din clopote, înveselesc fețele de pe „linia satului”, salutând pe cei din casă cu uratul lor.

Apoi lăutarii satului, unii cu „Vasileca”, alții cu „Brezăia”, adaugă prin scârțăitul vioarelor, cobzelor și țimbalelor la șgomotoșia anului nou.

Colo, grămădite în jurul unei vetre, fetele topesc plumbul, care turnat în apă, le va face să creadă, că ghișesc din formele ciudate ce va prinde, o parte din viitorul lor, altele, tot spre acest sfârșit, își așază „puștile” prin garduri și prin streșine, ferindu-se de ochii flăcăilor cari ar putea să le fure.

...Și tot așa, cu șgomotoasă veselie se sărbătorește venirea noului născut, care poartă pe buze zîmbetul naiv al nădejdei în vremi mai bune.

Numire nimerită. Din București ni-se scrie: Aflu cu deosebită plăcere, că distinsa artistă d-na Lucia Sturdza, societară la Teatrul Național, a fost numită profesoară la conservatorul de declamație din București.

„Viața Nouă” este titlul unui nou organ politic național român ce apare săptămânal în Cernăuți. Abonamentul pentru Austro-Ungaria: pe 1 an 12 cor. Redacția și admin. Cernăuți, Piața principală, nr. 3. (Palatul național).

Logodne. Anunțăm cu deosebită plăcere logodna d-lui Ștefan Al. Oprezn a prețiosului nostru fost coleg de redacție, nou alesul capelan al Cenadului-sărbesc, cu d-șoara Florica Demian din Torac.

D-șoara Mișu Brădulescu (Brașov) și d. Pompei Benția, căpitan la reg. 2 de infanterie (Brașov) logodiți.

D-șoara Cornelia Crăciunescu (Soceni) și d. dr. Petru Groza (Deva) logodiți.

D-șoara Danița Făgăraș (Sân-Mihai) și d. Romul Balnoian (Satul-nou) logodiți.

Sincere felicități.

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii, în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabad-ság-tér) nr. 20.

Coroane eterne. Membrul fondator al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, d. dr. Vasile Preda, avocat, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatei sale nașe Sidonia Munteanu n. Roșu, dăruiește fondului Nic. Popea, pentru masa învățăceilor meseriași ai numitei Reuniuni 30 cor.

† Alexa Ardelean, proprietar, membru a mai multor instituțiuni culturale române, a murit subit, după scurte suferințe în Beiuș, la 2 ianuarie, în vârstă de 56 ani.

Odihnească în pace.

Necrolog. Direcțiunea institutului de credit și economii „Detunată” din Bucium, cu durere anunță încetarea din viață a contabilului II, Simeon David, întâmplată la 13 decembrie n. 1912 în etate de 40 ani.

Odihnească în pace.

Vaporul „Impăratul Traian” în primejdie. O furtună îngrozitoare a bătut pe Marea Archipelagă în zilele du 26 și 27 decembrie v., din care cauză vaporul „Impăratul Traian” a suferit avarii. Valurile treceau peste puntea de comandament și în furia lor nebună au distrus băncile de pe tribord, au sfărâmat diverse vase și ustensile, au spart ferestrele dela unele cabine, iar în cabine totul a fost răsturnat jos. Vaporul târât de aceste valuri gigantice, timp de 24 ore, a avut zguduiri îngrozitoare, căci între două valuri se făcea un gol; vasul rămânea suspendat și helicea se învârtea în aer. Cu toate acestea, grație energiei comandantului și bravurei desfășurate de echipaj, „Impăratul Traian” a ajuns la Constantinopol, provocând admirația întregii populațiuni.

Impăcarea între regele Spaniei și infanta Eulalia. Regele Alfons al Spaniei și mătușa sa, infanta Eulalia, s'au împăcat. Cartea anunțată de principesa spaniolă nu va mai apărea. Regele Spaniei a transmis, cu prilejul anului nou, infantei Eulalia, apanajul ei, integral. Infanta nu se mai reîntoarce în Spania. Ea va rămâne la München unde și-a și cumpărat un mic palat.

Noul șef al Bucovinei. Cetim în ziarul „Viața Nouă” din Cernăuți, că M. Sa monarhul a numit pe contele dr. Rudolf de Meran șef al Bucovinei. Contele dr. R. de Meran s'a născut la Graz în 9 dec. 1872 și este fiul contelui Franz de Meran, care era fiul arhiducelui Ioan, frate al împăratului Franz, bunicul Majestății Sale împăratului. Străbunicul comun a fost împăratul Leopold II, fiul împărătesei Maria Theresia. Arhiducele Ioan luase în 1827 în căsătorie morganatică pe ficia maestrului poștal Ploch. Ea a primit în 1834 rangul de baroneasă, iar în 1844 rangul de contesă de Meran. Contele dr. Rudolf de Meran a servit la guvernul din Innsbruck, apoi din Brün, în 1900 a devenit vice-secretar în ministeriul de interne, în 1904 prefect la Judenburg, pe unde a trecut la 1908 ca consilier al locotenentei din Tirol, apoi ca șef al prefecturii din Bregenz. El nu este căsătorit.

Șapte condamnări la moarte în Spania. Ziarele din Madrid spun, că curtea supremă a războiului și marinei a pronunțat șapte pedepse capitale contra revoluționarilor. Presa republicană și liberală cere grațierea condamnaților.

O donație a moștenitorului austro-ungar. Ziarul „Tribuna” din Roma anunță, că arhiducele Francisc Ferdind a donat statului austriac villa d'Este din Tivoli. Scopul donațiunii este ca statul austriac să creeze în villa d'Este o academie de

arte, la fel cu aceea creiată de guvernul francez în villa Medicis. Relativ la această știre se anunță din Viena, că o asemenea intenție există într'adevăr, dar că tratativele în acest scop nu sunt încă terminate.

Intențiunea arhiducelui moștenitor ar fi ca villa să fie organizată ca loc de adăpost pentru artiștii de seamă, savanții și scriitorii cari ar dori să se dedea la diferite studii.

Atentat proiectat contra reginei Olandei.

„Berliner Zeitung am Mittag“ anunță, că în fața palatului regal din Haga, unde locuiește acum familia regală, un agent polițienesc a arestat pe un fost fochist al marinei, care se încerca să câștige de partea sa pe agent pentru comiterea unui atentat asupra palatului.

Inainte de aceasta fochistul se exprimase în termeni disprețuitori asupra reginei.

Costume din România, Banat, Giurgeu și Braș se pot închiria pentru ocazii la d-șoara Tullia Bogdan, Sibiu, Berggasse Nr. 9.

Ciocnire de trenuri lângă Dorohoi (România). Un tren de marfă plecat din Dorohoi vineri la orele 5 și 30 m. dimineața, din cauza viscolului n'a putut continua drumul. Intre stațiile Carasu și Vorniceni trenul acesta a fost ajuns de trenul de persoane plecat din Dorohoi la orele 6 și 20 m. spre Iași.

Intre ambele trenuri s'a produs o ciocnire îngrozitoare.

Mașina și vagonul de manipulație dela trenul de persoane au fost sfărâmate. De asemeni au fost sfărâmate șase vagoane dela trenul de marfă. Răniți mai grav sunt mecanicul Busoceanul, frănarul Peniuc și conductorul Ștefănescu.

Mai ușor răniți au fost patru dintre pasagerii trenului de persoane cari au fost înapoiați la Dorohoi cu un vagon special trimis pentru ajutor.

Revoluția din Paraguay. Partidul revoluționar din Paraguay a cumpărat din Anvers, prin mijlocirea unor agenți secreți, vaporul englez „Cebrügge“, pe care l-au transformat într'un vas de război. Ei au transportat pe bordul vaporului 25 tunuri, 25 mitraillese și 5500 arme, probabil fără știrea autorităților belgiene. Astfel înarmat vaporul „Cebrügge“ a plecat la Paraguay și la îmbucătura fluviului „La Plata“ a debarcat pe marinarii englezi și a imbarcat pe marinarii revoluționari din Paraguay.

Vaporul a bombardat apoi capitala statului Paraguay Assomption.

Din această cauză amenință acum izbucnirea unui conflict internațional cu Anglia și Belgia.

Presa străină și activitatea institutorilor români. „L'Indépendance Belge“ din Bruxelles, publică un lung și foarte elogios articol asupra învățământului primar în România, ocupându-se și de activitatea extrașcolară. Ziarul spune că în România învățătorul este apostolul civilizației și rolul lui în afară de școală e cu mult mai important ca acel de pe catedră. Din setea de cultură națională a isvorât statul român, iar munca depusă în ultimii ani a constituit pregătirea condițiilor sale de existență.

Premiul Bibescu pentru lingvistică. Société de linguistique“ din Paris a acordat în unanimitate premiul prințului Bibescu, docentului privat dela Universitatea din Genua, profesor dr. Charles Bally pentru opera sa „Traité de stylistique française“.

Un preot criminal. Celebrul predicator, preotul Reichson din America, care a fost arestat zilele trecute sub bănuiala că și-a otrăvit iubita cu ciamură de potasiu, a mărturisit crima.

El a fost condamnat la moarte de către tribunalul din Boston. Executarea lui va avea loc încă în cursul acestei săptămâni.

Lupta dintre un negru și poliștii americani. Un negru din Skotville care ucisese pe tatăl său, s'a baricadat în locuința sa la sosirea poliștilor pe care i-a primit apoi cu o ploaie de gloanțe. Doi poliști fură uciși de gloanțe, iar alți trei grav răniți. Când poliștii văzură că nu puteau pune mâna pe negru, ei cerură ajutorul armatei. O companie de infanterie sosi în grabă și îndreptă asupra casei o mitrailază. Negrul se predete atunci și el fu transportat la închisoare.

O îndrăzneală încercare de jefuire. O îndrăzneală încercare de jefuire a fost făptuită asupra casierului Băncii comerciale și industriale din Berlin, anume Klein.

Acesta primise însărcinarea de a transporta suma de 4000 mărci dela o filială la depozitul central. Pe drum, funcționarul Frieche, dela aceeași bancă, îl întâmpină și-i spuse că merge și el la bancă. Amândoi se urcară atunci într'un automobil și porniră spre bancă. Când automobilul trecu pe dinaintea grădinei zoologice, șoferul auzi strigăte de ajutor. El deschise ușa automobilului și văzu pe cei doi călători încercând să se sugrume reciproc. Frieche vru atunci să fugă, dar șoferul puse mâna pe el și reuși a-l preda poliției. Casierul Klein fu găsit în automobil fără cunoștință; el își reveni însă curând în fire.

El istoriei, că, în timpul călătoriei, Frieche lăsă să-i cadă din mână o cheie dela o cassă de bani și pe când Klein se aplecă, din politețe, spre a ridica cheea, Frieche îi aruncă deodată un lat de gât și încercă să-i smulgă banii ce-i avea asuprași.

Funcționarul de bancă arestat, a făcut mărturisiri și a recunoscut că pregătise de mai înainte atentatul.

Imprumut bulgar de 180 milioane.

Un grup de financieri francezi, în fruntea căruia se află un mare institut financiar din Paris, negociază acum cu guvernul bulgar contractarea unui împrumut bulgar de 180 milioane franci.

Înzăpezirea automobilului prințului Ferdinand la Tîbanești. *Principele Ferdinand al României și primul ministru d. P. P. Carp au suferit vineri după amiază, pe la orele trei un accident neplăcut. Plecând dela Tîbanești — unde dupăcum se știe se aflau la vânătoare — spre Buhăești pentru a lua trenul de București automobilul s'a înzăpezit pe la jumătatea drumului, nemai putând înainta. S'a trimis imediat după ajutoare la Tîbanești și Buhăești. Sătenii din aceste două sate venind cu boii au tras automobilul până la Buhăești, de unde principele Ferdinand și d. P. P. Carp, au luat trenul pentru a veni în București.*

Dieta provincială bosniacă. Diu Sarajevo vine știrea: După o vacanță de o lună dieta provincială și-a început azi desbaterile. Situația e încă tot tulbure, deși în mai multe privințe atitudinea partidelor e mult mai favorabilă, fiindcă delegațiunea consiliului țării a adus din Viena știri îmbucurătoare, pe cari întreagă țara le-a primit cu vădită satisfacție. Inainte de toate cea mai urgentă chestie este realizarea blocului de acțiune, și încă cu conlucrarea deputaților aparținători celor trei confesiuni. Numai în felul acesta ar fi posibilă clarificarea situației ce domnește în dieta provincială. Până acum dezbaterile n'au avut nici un rezultat pozitiv, însă cercurile politice au mare încredere în realizarea „partidului interconfesional al muncii“. Zilele apropiate vor hotări apoi, dacă se va putea asigura oare în felul acesta capacitatea de muncă a dietei provinciale.

O dramă amoroasă într'un institut școlar. În distinsul institut școlar Francisc Iosif din Budapesta, unde sunt educați fiii celor mai nobile familii din Ungaria, s'a petrecut o zguduitoare tragedie de răpire. Nenorocita victimă a romanticei răpiri, e fiica în vârstă de 17 ani, de o frumusețe răpitoare, a fochistului Ștefan Nyers, aflat de ani îndelungați în serviciul institutului. Fata, care răspunde la numele de Irina, e absolventă a unui curs de comerț și de poștă, și era notată pentru un post de telefonistă.

Într'o seară apărui în odaia fetei unul din elevii institutului, care recomandându-se drept con-

tele Nicolae Vay, a făcut fetei declarații formale de dragoste, cărora fata le-a răspuns în mod favorabil. Tânărul conte repetă vizita sa în fiecare duminică, când nici părintele fetei, nici mama vitregă a acesteia nu se aflau acasă. Odată însă tânărul amoretat veni, în afară de program, și într'o zi de marți. El rugă fata, că dupăce părintele ei se va culca, dânsa să vie în camera sa de baie. Faptul se și petrecu întocmai și cu prilejul acestei întâlniri dragostea nevinovată de până atunci înceta de a mai fi platonice. Legăturile dintre cei doi tineri durară astfel încă câteva luni până ce contele se plictisi de sârmana fată și hotărî să pună capăt idilei.

În timpul uneia din aceste întâlniri idilice, el roștă pe unul din camarazii săi lângă broasca uși. În momentul critic acesta deschise ușa și atunci contele Vey prezintă pe amicul său drept conte de Bethlen și părăsi apoi odaia. Contele Bethlen reuși prin amenințări să intimideze pe tânără fată și s'o siluiască. Imediat după aceasta comedia se repetă întocmai cu alți patru colegi ai contelui Vay.

După câteva săptămâni starea schimbată a copilei fu observată. Mama vitregă izgoni atunci pe fată din casă. Aceasta amenință, printr'o scrisoare că se va sinucide, și după câteva zile ea se și aruncă în Dunăre, de unde fu salvată. Câtva timp mai târziu nenorocita dete naștere unei fetițe într'o clinică din Budapesta. Tânără mamă înaintă atunci printr'un avocat, o plângere la tribunal pentru stabilirea paternității, împotriva mamei contelui Vay, care e încă minor. Plângerea a fost însă respinsă de justiție în prima, tot așa și în a doua instanță unde ea acuzat figura baronul Bela Liszkay, deasemenea elev al institutului. Până și cheltuelile procesului trebuiră să fie suportate de sermanul fochist, părintele Irinei.

Acum câteva zile părinții fetei au primit o scrisoare de adio, în care aceasta le comunică din nou că se va sinucide. În scrisoare, ea roagă pe părinți s'o erte, caută să-i înduioșeze asupra soartei copilului ei, și blestemă pe seducătorul ei contele Vay, împreună cu prietenii săi. A doua zi cadavrul fetei fu pescuit din Dunăre. Peste două zile părinții primiră înștiințarea că fiica lor a fost numită manipulantă la telefon.

Chestiunea a fost adusă și în parlament, unde a fost viu comentată. Deputații opoziționiști au intențiunea să adreseze guvernului o interpelare asupra acestei afaceri.

Otrăviri în masă într'un azil de veterani. În azilul dela Leowenworth, din statul Kansas, s'au întâmplat numeroase otrăviri alimentare. În acest azil se află adăpostiți 150 de bătrâni veterani, cari luaseră parte la războiul civil. Alaltăieri, după prânzul de seară, toți veteranii se simțiră rău, și medicul constată, că mâncarea ce li-se servise fusese otrăvită.

E probabil, că vasele de metal în cari se gătise mâncarea, erau coclite. Cinci dintre veterani muriră. Mai mulți alții sunt grav bolnavi.

Orbi vor vedea. O telegramă din Paris ne-a comunicat rezultatul surprinzător obținut de un medic francez dr. Magilot, care a reușit prin altoirea unei corneee omenești să redea vederea unui tânăr care o pierduse cu totul. Acest fapt științific a fost adus la cunoștința academiei de științe din Paris de profesorul Dastre.

Un tânăr de 15 ani, din cauza unei arsuri cu var nestins, nu mai putea să vadă de loc cu un ochiu. Corneea era toată acoperită cu albeață opacă, așa că nici o rază luminoasă nu mai impresiona retina.

Dr-ul Magilot, un tânăr și savant oftalmolog, făcu acum câteva luni o tăietură de 4 pe 5 milimetri în acest țesut opac și o acoperi cu un pătrat format dintr'un fragment de corneee transparentă, luată cu opt zile mai înainte dela ochiul unei alte persoane.

Aceasta suferind de o afecțiune a ochiului, foarte gravă, trebuise să lase să i-se ia corneea, care era intactă. Această corneee, conservată într'un serum, a fost apoi altoită pe ochiul orb al tânărului de 15 ani. După opt zile dela altoire, aderența țesăturilor era completă, iar după câteva săptămâni, când i-s'au luat bandajele, tânărul vedea îndeajuns ca să poată merge singur, fără de nici o călăuză.

Experiența e concludentă, deoarece sunt șapte luni de când s'a făcut această operațiune și vederea persistă.

— Ziarul „Românul“ se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Gri-vița.

Descoperirea unui complot al bandelor bulgare contra Salonului. Asupra cadavrului faimosului bandit Mitché, care a fost omorât de curând în apropiere de Köprülü, s'a găsit un document al comitetului revoluționar din Burmare prin care e însărcinat să arunce în aer trenul căilor ferate orientale și gara din Salonic și să asasineze pe mai mulți înalți funcționari și notabili străini din Salonic, al căror nume sunt desemnate.

Dispariția balonului „Salzburg“. Din partea cancelariei arhiducelui Iosif Ferdinand se comunică, privitor la cercetările pentru regăsirea dispărutului balon „Salzburg“ că expediția militară, care fusese dirijată de Oberfrau spre platoul lacului Hallstett și a cercetat cu deamănuntul dela 5—7 a curentei, această regiune precum și colilele de adăpost din împrejurimi și s'a întors fără rezultat, în stare de perfectă sănătate.

Calendarul Asociațiunii. A apărut „Calendarul Asociațiunii“ pe anul 1912 întocmit de d. Oct. C. Tăslăuanu, cu un cuprins bogat și variat. Putem constata, că „Calendarul Asociațiunii“ e cel mai bogat și mai bun calendar pentru popor. E și cel mai ieftin, căci se vinde cu 30 bani deși cuprinde 200 pagini de tipar. Se poate comanda dela biroul „Asociațiunii“ Sibiu (Nagy-szeben), trimițându-se bani înainte.

Cearta dintre împăratul Wilhelm și prințul moștenitor. Pare că împăratul Wilhelm, nu s'a împăcat cu principele moștenitor Frederic Wilhelm, care continuă a rămânea în Danzing, deși șederea acolo nu prea e placul său.

Alături principele moștenitor s'a reîntors la Danzig, și după știri oficiale, el se va reîntors la sfârșitul lunii ianuarie pentru a lua parte la botezul celui de al patrulea fiu al său, născut de curând. Pare surprinzător faptul că principele moștenitor stă departe de Berlin tocmai acum când la Curte, încep serbările Carnavalului, și se știe în genere că principele moștenitor e un dansator pasionat.

E știut că nu din propria sa voință principele moștenitor s'a hotărât să rămână departe de aceste festivități. Aceasta e, dimpotrivă o pedeapsă din partea împăratului pentru atitudinea sa în timpul dezbaterii din Reichstag asupra chestiei marocane.

În ziua de 27 ianuarie împăratul Wilhelm va serba aniversarea zilei sale de naștere și a doua zi va avea loc botezul principelui nou născut. La curte se speră că cu prilejul acestei duble

festivități împăratul se va împăca cu principele moștenitor.

Un anormal. La Toledo (satul Ochio din Statele-Unite, trăește un oarecare Carl Schuppel, care, după informațiile date de ziarele de peste ocean, are inima la dreapta, stomacul aproape de inimă, ficatul la stânga, iar intestinalele și rinichi deplasați dela locul lor natural.

Partea curioasă este că acest cetățean se bucură de o sănătate de fer. Schuppel e în vârstă de 40 ani.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lip. de mașini agricole, motoare cu benzin ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să împrumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x Grăbiți și cumpărați dela **Korányi** în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

x Cine vrea să fie frumos! Acela să folosească crema „Mureșana“, săpunul „Mureșana“ și albecele „Mureșana“, cari stăpesc toate necurățiile și pistrii feței, împrumutându-i culoare albă și frumoasă; aceste toate se pot comanda cu preț de 3 cor. 10 fil., dela farmacia „Salvator“ din Birkis.

Contra morbului de sânge (sifilis), șancher) trimite medicamente de uns pentru 5 cor. pe lângă discrețiune farmacia „Salvator“ din Birkis.

Dacă ai bubă rea, trimite pentru medicamente 5 cor. farmaciei „Salvator“ din Birkis.

Bibliografie

— „Cosinzeana“, revistă literară ilustrată, anul II, Nr. 2. Orăștie, la 1/14 ianuarie 1912, abonament pe un an 20 cor.

— „Convorbiri literare“, anul XLV, Nr. 11, cu un cuprins bogat și variat. București, noiembrie 1911. Abonament pe un an 20 lei. Pentru Austro-Ungaria 12 cor.

— „Jurnalul societății centrale agricole“, anul XVIII Nr. 23—24. Apare la 1 și 15 a fiecărei luni. Abonament pe an 8 lei.

— „Vatra școlară“, revistă pedagogică, anul V, Nr. 1. Sibiu, ianuarie 1912. Abonament: în patrie 8 cor., în străinătate 10 cor.

— „Educatorul“, organ oficial al Reuniunii învățătorilor din eparhia Caransebeșului, anul IV, Nr. 1. Abonament anual 4 cor.

— „Cultura creștină“, revista profesorilor de teologie din Blaj, anul II, Nr. 1. Abonament în țară 10 cor. în străinătate 12 cor.

— „Săptămâna politică și literară“, anul II, Nr. 4. Apare săptămânal în București. Abonament în străinătate 16 lei.

CĂRȚI:

„Elemente de metafizică“, principalele probleme ale filozofiei contemporane pe înțelesul tuturor de *C. Rădulescu-Motru*, profesor la universitatea din București.

București, 1912. Ediție populară 4 lei.

— „Teatru de familie“, 12 piese cuprinzând monologuri și scene pentru conservatorul de declamație de *Th. D. Speranția*. București, editura librăriei școlilor, C. Sfetea, 1912. Preț 2 lei.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Dr. P. Opreșu Brad. Am primit 7 cor., din care 2.60 fil. e restanță din anul 1911.

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăgian**.

Cadouri de Anul-nou
poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma

GRALLERT J. és FIA orologier și bijutier.

ARAD, Bulevardul-Andrássy Nr. 22.

Depozit mare în brilante, juvaricale, arginterie și oroloage.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Cântul întâi

Reședința gubernului

(3)

— Urmare

Domnul își trânti șapca pe o masă și își desfăcu de pe gât un lung șal de lână peștit din acela pe cari femeile le împletesc pentru soții lor cărora le arată chipul în care au să se slujească de ele; cât despre domni burlaci, poartă și ei, dar n'asî putea spune dela cine; dinspre partea mea, cerul mi-e martor că nu m'am folosit nici odată de ele.

Domnul deci după ce se descoperi și se făcu comod, porunci, fără altă explicație, să-i servească prânzul. În vreme ce îi se aduceau mai multe feluri, din felurile acelea cari le întâlnești la orice han, mai întâi ciorbă de varză acră, însoțită, pe o tavă aparte, de plăcintă cu carne, păstrată săptămâni întregi pentru apetitul cunoscut al domnilor călători; apoi creeri rumeniți, cu mazăre boabe, cârnați pe un strat de varză acră, claponi fripți, și castraveți, fie în saramură fie proaspeți și serviți sub formă de salată în felii subțiri, și în sfârșit nelipăita plăcintă în foi cu dulceată, veșnic în ga-

lantar, veșnic la dispoziția mustrilor; în vreme ce băiatul de prăvălie prezintă necunoscutului toate aceste mâncări, unele ferbinți, altele reci, acesta i se adresa cu un ton familiar făcându-l să-i povestească tot felul de detalii asupra omului care ținuse mai înainte acest han, și asupra stăpânului său, hangiul actual, el întreba, pentru trecere de vreme, cât îi aducea stabilimentul, și dacă nu este, ca atâția din confrății lui, un mare ticălos; la care servitorul răspundea de obicei:

Oh! da, domnule! ați ghicit bine, e un mare păcătos!

În Rusia, acuma, ca în Europa, este evident că lumea se manifestează, și sunt multe persoane onorabile cari nu pot mânca în hanuri fără să nu facă întrebări servitorilor, fără să schimbe chiar cu ei vorbe de spirit ori a glumi pe socoteala lor.

Noul sosit, el, nu era om să se oprească mult la chestiuni neînsemnate: el voia să știe, și cu o mare exactitate, cine e, în acest oraș, guvernator civil, cine vice-guvernor, cine președinte de tribunal, cine procuror general; în scurt, nu numai că nu uită nici un personaj marcant, ba se informă amănunțit și cu un aer de mare interes despre numele, despre calitatea, despre titlurile, despre caracterul tuturor proprietarilor mai de frunte, întrebă câte suflete creștine aveau supt stăpânirea lor, dacă locuiau departe, care era genul lor de viață, felul lor de a fi, și dacă veneau des la oraș: întrebă cu un ton nu se poate mai serios dacă n'au fost boli molipsitoare în gubernie, friguri, disenterii, vărsat etc., etc., și la toate acestea, vedeai că își întipărește în minte toate răspunsurile,

cu o grijă care dovedea mai mult decât o curiozitate obișnuită.

Domnul acesta, la dreptul vorbind, trebuia să fie un om de un spirit pozitiv și solid, și își sufla nasul cu foarte mare șgomot. Nu se știe cum făcea el aceasta; dar e adevărat, că nasul lui producea un sunet pătrunzător, la fel cu acela al cornului de vânătoare. Meritul acesta, oricât de mic ar părea el, îl puse totuși în foarte mare considerație față de băiatul de prăvălie, care, decâteori auzia acest șgomot magistral*) scutura din plețele lui dese și lua o poziție mai respectuoasă, își apleca fruntea fără a mișca restul trupului, și zicea: „Ce poștește domnul?“

Domnul, după prânz, luă o ceașcă de cafea și se instală pe divan, vârându-și pe dinapoia șirei spicării una din acele perne, cari, în hanurile noastre rusești, se umplu, nu cu un păr elastic, ci cu ceva, care în scurtă vreme se întărea ca piatra.

Aici, începând fără să vrea, să caște, clipoci câteva minute, apoi se ridică și ceru să fie condus la cameră, unde se întinse și-și făcu somnul după prânz, ca la două ore. La deșteptare își scrisese pe un pătrățel de hârtie, la cererea băiatului, numele de botez și de familie și rangul civil. Băiatul, coborând pe scară, prinse a silabisi pe petecul de hârtie, pe care erau scrise cuvintele acestea: *Consilierul de colegiu Pavel Ivanovici Cicikof, călătorind în afaceri personale.*

(Va urma).

*) Îndoita silabă *ci-cik*, rădăcina numelui călătorului, care face onomatopoe, e împrumutată dela verbul *cihnuti* sau *cihuti*, a strănuta.

Un scriitor

cu cunoștința cărții funduare află numai decât aplicare în cancelaria mea pe lângă condițiuni favorabile. **Dr. Mihail Moldovan**, avocat (Murăș-Ludoș.)

Doi culegători-tipografi

află aplicare la tipografia „Doina” din Beiuș (Belényes). Salar după tarif.

In atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de platire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrișului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1.60
Portorico 1/2 "	" 1.90
Cuba 1/2 "	" 2.—
Java aur "	" 1.70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1.90
Calitate fină 1/2 "	" 2.20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2.60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2 "	" 3.—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5.—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6.—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7.—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —.80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1.90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2.40
1 sticlă 7/10 rum de Jamaica	" 3.50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI” se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár).

(Nr. telefonului 809).

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

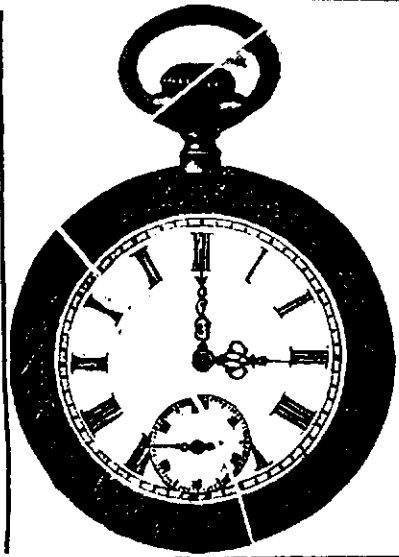
„Crema-Margit” e nestrăicicioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Cele mai bune **oroloage**

Cele mai solide și **juvaericeale**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și in**

rate pe lângă **chezășie de 10**

ani cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în aceasta privință

iu întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier in Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari il cer cu proccare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anuntul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane - raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik” cu prețuri originale de fabrică, rochiile frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Rog priviți galantarele mele.

Palatul teatrului.

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de hă băți și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fileri exclusiv la mână.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provinciă se
execută încă în aceeași zi.

25 (11)

REGATUL ROMANIEI

PYROTECHNIA ARMATEI.

Nr. 5210/1911 Decembrie 21.

Publicație.

Se aduce la cunoștința generală că publicația Nr. 5029 din 14
Decembrie 1911, din „Monitorul Oficial Nr. 206 se modifică după cum
se specifică mai jos. — Conform ord. Ministerului de război Nr. 10181.

Licitația din ziua de 11 Ianuarie 1912 se va ține la 30 Decemb. 1911.

"	"	"	"	13	"	"	"	"	"	2 Ianuarie 1912.
"	"	"	"	14	"	"	"	"	"	3 " 1912.
"	"	"	"	17	"	"	"	"	"	4 " "
"	"	"	"	19	"	"	"	"	"	9 " "
"	"	"	"	21	"	"	"	"	"	11 " "
"	"	"	"	23	"	"	"	"	"	12 " "
"	"	"	"	26	"	"	"	"	"	13 " "
"	"	"	"	28	"	"	"	"	"	16 " "
"	"	"	"	31	"	"	"	"	"	18 " "
"	"	"	"	3 Febr.	"	"	"	"	"	19 " "
"	"	"	"	4	"	"	"	"	"	21 " "
"	"	"	"	7	"	"	"	"	"	23 " "
"	"	"	"	9	"	"	"	"	"	26 " "
"	"	"	"	11	"	"	"	"	"	27 " "
"	"	"	"	13	"	"	"	"	"	28 " "
"	"	"	"	15	"	"	"	"	"	31 " "
"	"	"	"	16	"	"	"	"	"	1 Februarie 1912.

Directorul Pyrotechniei
Colonel **Hepites**

Capul Secției 6-a.
Locotenent **Dimitriu.**

Nr. 53/912.

Publicațiune

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură
Nr. 26358—I (A. 2 și 66800—I) A—2 ex 1908 comuna Gurar-
tului dă în exploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de
lucru fără coaje de pe un teritoriu de 285'89 jug. catastrale și
anume: 23,425'2^m lemn de brad și 3777'5^m lemn de brad ne-
meș; precum ca lemn de ars 23,338'2^m lemn de fag și 365^m
lemn de mesteacăn și de plop.

Licitațiunea publică verbală împreună cu oferte închise,
cari se pot înainta și separat pentru lemnul de brad și separat
pentru lemnul de ars — se va ține în 5 martie 1912 la 10
ore a. m. în cancelaria comunală din Gurartului.

Prețul de strigare e: 155.497 cor. 60 fl.

Vadiul 15.550 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare.

La ofertele închise e a se aclude vadiul.

Condițiunile de licitațiune, precum și a contractului de
încheiat se pot vedea la primăria comunală din Gurartului pre-
cum și la curatorul silvanal reg. ung. al cercului Săliște în
orele oficioase.

Se observă, că pădurea în care se vinde lemnul e situată
lângă rurile Cibinul-mic și mare, cari sunt acomodate pentru
plutire și sunt întocmite spre acest scop și pe care comuna pro-
prietară de pădure are drept de plutire.

Guraritului, la 13 ianuarie 1912.

Primăria comunală.

La tipografia „Concordia“

se caută

doi elevi

Reflectanții au să fie trecuți de 14
ani și să fi absolvat 4 clase gimna-
ziale sau civile. Doritorii să se adre-
seze la tipografia „Concordia“, ARAD

Zrinyi uteza Nr. 1-a.

Aradi Első Takarékpénztár.

Vagyon. Mérleg-számla 1911. évről. Teher.

	ÖSSZEG					ÖSSZEG			
	korona	fill	korona	fill		korona	fill	korona	fill
Pénztár-készlet			1.254,784	76	Részvénytőke			6.800,000	
Váltó-tárca			31.175,657	61	Tartalék-alap	2.000,000			
Jelzálog-kölcsönök			3.615,198		Külön tartalék-alap	1.282,895	63		
Amortisationalis jelzálog-kölcsönök			10.057,195	48	Értékpapír árfolyam különbözeti tartalék-alap	279,444	98		
Előlegek értékpapírokra			149,132		Háztérték csökkenési tartalék-alap	150,000			
Folyó-számlai előlegek értékpapírokra, bekebelezett kötvényekre és árukra			5.639,190	80	Nyugdíj-alap	500,000		4.212,340	61
Más pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék			1.581,393	01	Betétek	19.722,254	52		
Tulajdon ingatlanok:					Betétek folyó- és check-számlán	3.391,568	85	23.113,823	37
Deák Ferenc-utcai 42. sz. ház	307,758	32			Átruházott jelzálog-kölcsönök			7.001,128	50
Atzél Péter-utcai 1. sz. ház	240,000		547,758	32	Visszleszámitott váltók			12.092,312	14
Tulajdon állam- és értékpapírok	3.245,111				Hitelezők			3.163,205	10
Függő kamatok	44,162	04	3.289,273	04	Hátralékos tőke kamat-adó			31,973	66
Nyugdíjalap értékpapirjai:					Előre felvett kamatok			314,072	22
200 db Aradi első takarékpénztári részvény			279,380		Nyereség egyenleg:				
Celtár álladék	17,441	34			Elővitel 1910. évről	42,849	32		
beírás	2,441	34	15,000		1911. évi tiszta nyereség	838,948	75	881,798	07
Hátralékos kamatok			6,690	65					
			57.610,653	67				57.610,653	67

Aradon, 1911. évi december hó 31-én.

OTTENBERG TIVADAR, s. k.
vezérigazgató.

LACZAY GYULA, s. k.
titkár és cégvezető.

SZIRMAY KÁROLY, s. k.
főkönyvelő.

ANDRÉNYI, s. k.
igazgató.

DOMÁNY, s. k.
igazgató.

HÁNN, s. k.
igazgató.

PARECZ, s. k.
igazgató.

SCHUSTER, s. k.
igazgató.

TEDESCHI, s. k.
igazgató.

Ezen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a leltárakkal összeegyeztettük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtunk.

Aradon, 1912. évi január hó 8-án.

BRAUN MÓR, s. k.
f. biz. tag.

DÁNIEL KÁLMÁN, s. k.
f. biz. elnök.

MARESCH GYULA, s. k.
f. biz. tag.

Az „Aradi Első Takarékpénztár” 71-ik rendes évi közgyűléséhez intézett felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-ában és az intézeti alapszabályokban megállapított kötelességünknek megfelelőleg a lefolyt 1911-ik üzletévre vonatkozó jelentésünket van szerencsénk a következőkben betérjeszteni. Az intézeti ügykezelést a lefolyt 1911. év folyamán rendszeresen ellenőriztük s az ezen irányban kifejtett működésünk alapján megállapíthatjuk, hogy az intézeti ügykezelés minden ágában példás rend és teljes pontosság uralkodik.

1911. évi december hó 30-án megkezdtük a vagyonnak leltári felvételét, mely behatóan és lelkiismeretesen teljesített eljárásunk folytán azon meggyőződést szereztük, hogy a mérleg-számlára felvezetett értékek megvannak és szabályszerűen kezeltetnek.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1911. évi mérleget, valamint a veszteség és nyereség-számlát, a kifogástalanul vezetett és szabályszerűen lezárt könyvek, továbbá az általunk tételenként megvizsgált kimutatások, leltárak, zárszámadások és a kapcsolatos okmányok alapján helyesnek és mindenben a valóban megfelelőnek találtuk.

Ezek után a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak betérjesztett jelentésében a 881,798 korona 07 fillér tiszta nyereség hováfordítása iránti javaslatát.

Az előadottak alapján tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy a lefolyt 1911-ik üzletévre nézve úgy az igazgatóságnak, valamint az alólírt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1912. évi január hó 8-án.

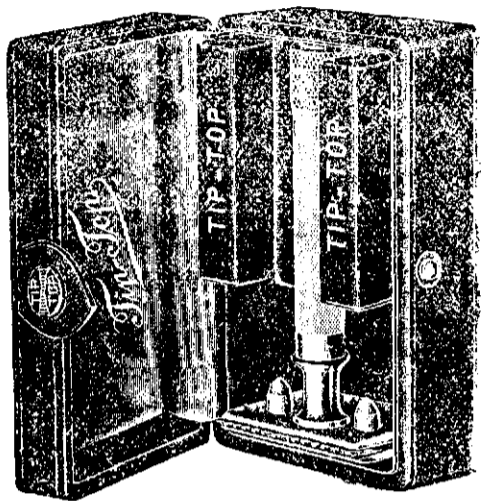
BRAUN MÓR, s. k.
f. biz. tag.

DÁNIEL KÁLMÁN, s. k.
f. biz. elnök.

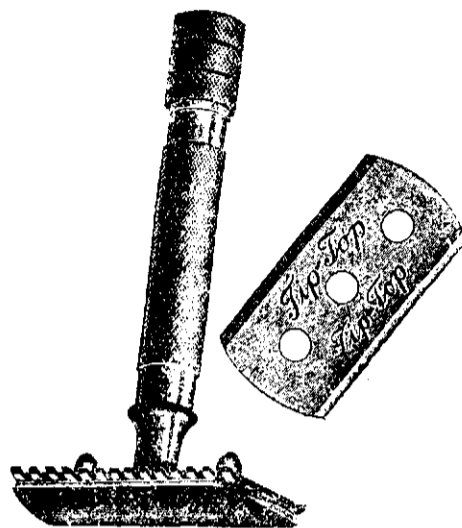
MARESCH GYULA, s. k.
f. biz. tag.

J. NADER CUȚITAR.

ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indepinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această branșă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și fărfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru reparări.

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Nr. telefonului 604.

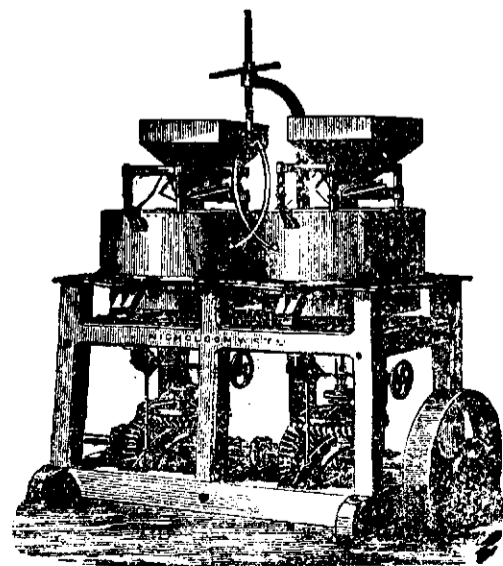
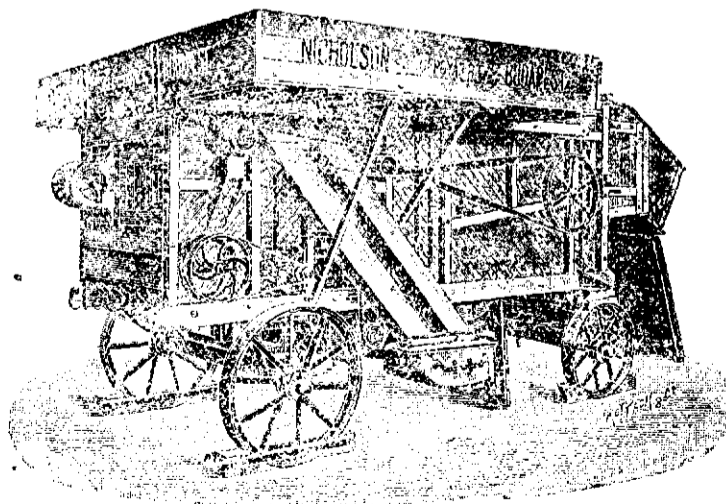
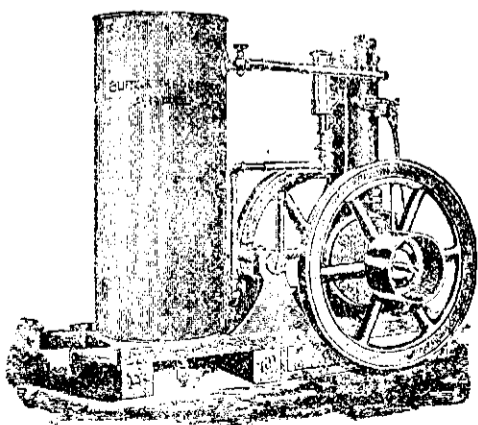
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole**, arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Institut de credit si economii „Timișana“ societate pe acții pe anul 1911.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Timișana“ societate pe acții în Timișoara se convoacă și sunt rugați a participa la a

XXII-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în **31 Ianuarie a. c. st. n., la orele 9 a. m.** în localitățile institutului.

Obiectele adunării:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absoluturului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1911.
4. Ridicarea capitalului societar.

5. Modificarea statutelor.
6. Alegerea a 3 membrii în direcțiune.
7. Alegerea a 1 membru în comitetul de reviziune.
8. Eventuale propuneri ivinde în sensul §-lui 22. lit. h) din statutele institutului.

Timișoara, 11 Ianuarie 1912.

Anton Mocsonyi de Foen,
președintele institutului.

Dispozițiuni statutare: Vot decisiv în adunarea generală au numai acei acționari, cari înainte de deschiderea ședinței depun la cassa institutului acțiunile lor transcrise cu cel puțin 6 luni mai înainte pe numele lor (§. 12.)

Plenipotențiatul altui acționar trebuie să fie însuși acționar al institutului. Pe minoreni îi reprezintă tutorii; pe femei, bărbați lor; pe societăți, corporațiuni și institute le reprezintă plenipotențiații lor, cari pot fi și neacționari (§. 13.)

Spre a înlesni participarea la adunarea generală și domnilor acționari din depărtare, am rugat pe On. Direcțiuni dela „Albina“ (Sibiu), „Bihoreana“ (Oradea-mare), „Victoria“ (Arad), „Oraviciiana“ (Oravița), „Lucafăruș“ (Verșet) și „Bănatul“ (Lugoj), să ia în primire acții de ale institutului nostru — până în **28 Ianuarie a. c., ora 12 din zi**; acții pentru participare la adunarea generală se pot depune și la casele filialelor noastre din Buziaș, Recaș, Ciacova, Delta și Vinga, precum și la cassa Expoziturii din Toracul-mic.

ACTIVA

CONTUL BILANȚ pro 1911.

PASIVA

Cassa	269987 51		Capital societar		1200000
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	37598 89	307586 40	Fond general de rezervă	350000	
Cambii	3612444 25		„ special	15805 81	
Cambii cu acoperire hipotecară	3764873 05	7377317 30	„ de penziune	73770 03	439575 84
Imprumut hipotecar		3435003 88	Depozite spre fructificare	5029360 75	
Conturi-curente cu acoperire		449759 52	„ în cont-curent	103875 54	5133236 29
Imprumut pe amanet		2718	Reescont		2726799 79
Efecte		726528 75	Imprumut hipotecar cedat		2246729 26
Casa institutului centrală (sub edificare)	80862 72		Dividende neridicate		560
„ „ filiala Recaș	18000		Interese tranzitoare		144013 29
„ „ „ Ciacova	60172 02		Interese după capitalul de acții din emisiunea III.		2580 67
„ „ „ Delta	14699 97		Contribuție după interese la depozite spre fructificare		10534 44
„ „ „ Vinga	24270 12		Diverse conturi creditoare		454756 21
Realități de vânzare	941 98	198946 81	Profit transpus din 1910	5514 07	
Mobilier	16873 37		Profit net	194588 66	200102 73
După amortizare	1873 37	15000			
Interese de reescont și ipoteci cedate anticipate		41321 01			
Interese restante		2984 80			
Diverse conturi debitoare		1722 05			
		12558888 52			12558888 52

SPESE

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE

VENITE

Interese la depozite spre fructificare	234551 13		Profit transpus din 1910		5514 07
„ „ reescont	130081 86		Interese dela cambii	297583 58	
„ „ ipoteci cedate	116726 68		„ „ „ cu acoperire hipot.	235179 17	
„ „ la depozite în cont-curent	2554 16	483913 83	„ „ „ imprumut. hipotecar	207133 17	
Contribuție după interese la depozite spre fructificare	23756 53		„ „ „ pe amanet	245 16	
Contribuție erarială și comunală	31586 86	55343 39	„ „ „ conturi-curente cu acoperire	23225 14	763366 22
Salare		60174 65	Venitul efectelor	29290 09	
Chirie și spese de cancelarie		24228 76	„ realităților	5680 31	
Amortizare din mobilier		1873 37	„ asigurărilor	230 49	35200 89
Profit transpus din 1910	5514 07		Proviziuni		21555 55
Profit net	194588 66	200102 73			
		825636 73			825636 73

Cărăbașiu m. p., director executiv.

Timișoara, la 31 Decembrie 1911.

Miculescu m. p., prim-contabil.

DIRECȚIUNEA:

Ionasiu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Crăciunescu m. p.

Dr. Cosma m. p.

Pepa m. p.

Gherdan m. p.

Dr. Adam m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului și cel al profitului și perderilor și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Dr. Sincay m. p. președinte.

D. Buibaș m. p.

Breban m. p.

Petrovits m. p.